

**Plan wynikowy i cele kształcenia. Zakres rozszerzony.
III klasa liceum ogólnokształcącego i technikum
(propozycja)**

PUNKT PODSTAWY	TEMAT	LICZBA GODZIN	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM		
			ZAPAMIĘTYWANIE	ROZUMIENIE	UMIEJĘTNOSCI
Europa i świat po kongresie wiedeńskim					

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXX.1) ZR – XXX.1)</p>	<p>Kongres wiedeński (rozdz. 1)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1814–1815 • postaci: Klemensa von Metternicha, Aleksandra I Romanowa, Charles’a deTalleyranda, Fryderyka Wilhelma III Hohenzollerna, Franciszka I Habsburga, Roberta Stewarta (wicehrabiego Castlereagh), Ludwika XVIII Burbona • państwa uczestniczące w kongresie • zasady ładu wiedeńskiego • zmiany terytorialne, które się dokonały w wyniku postanowień kongresu wiedeńskiego • założycieli Świętego Przymierza i cele jego działania 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: restauracja, równowaga sił, legitymizm, koncert mocarstw/kwintet mocarstw, polityka reakcji, ład wiedeński/system wiedeński, Związek Niemiecki, Królestwa Niderlandów, Królestwa Szwecji i Norwegii, porządek konstytucyjny, konstytucja oktrojowana, ekumenizm • przyczyny i konsekwencje decyzji podjętych na kongresie wiedeńskim • dlaczego kongres wiedeński nazwano „tańczącym kongresem” • dlaczego na kongresie nie reaktywowano Rzeszy Niemieckiej i nie podjęto decyzji o powstaniu zjednoczonych Włoch • dlaczego Wielka Brytania zabiegała o tzw. strategiczne terytoria na mapie świata • rolę polityczną, którą miało odgrywać Królestwo Niderlandów • dlaczego przyłączono Norwegię do Szwecji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia kongresu wiedeńskiego • omówić główne zasady, na jakich opierał się ład wiedeński • wyjaśnić, jakie dwie nieformalne koalicje zawiązały się jeszcze przed rozpoczęciem obrad kongresu • wyjaśnić, dlaczego dyplomacji Wielkiej Brytanii zależało na realizacji idei równowagi sił w Europie • wyjaśnić, dlaczego przywrócenie wcześniej panujących dynastii na trony europejskie nie oznaczało powrotu do stanu sprzed 1789 r., czyli do feudalnych stosunków społecznych i dawnych systemów politycznych • wskazać na mapie zmiany terytorialne wprowadzone po kongresie wiedeńskim • omówić postanowienia kongresu wiedeńskiego dotyczące ziem polskich • wyjaśnić wpływ „stu dni” Napoleona na obrady kongresu wiedeńskiego • wyjaśnić rolę władców Rosji, Austrii i Prus w Świętym Przymierzu • wyjaśnić, dlaczego separatyzm regionalny utrudniał realizację idei zjednoczenia Włoch • ocenić, czy słusznie kongres wiedeński jest uważany za najważniejsze spotkanie przywódców XIX-wiecznej Europy • rozstrzygnąć, czy Święte Przymierze w rzeczywistości realizowało wartości, do których się odwoływało, i uargumentować swoją decyzję • wyjaśnić, co zapoczątkowało erę konstytucyjną
--	-------------------------------------	----------	--	--	---

					<ul style="list-style-type: none">• wymienić państwa europejskie, które w pierwszej połowie XIX w. przyjęły konstytucję• wyjaśnić, dlaczego sojusz Świętego Przymierza stanowił w założeniach swoistą formę ekumenizmu
--	--	--	--	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXX .3)</p>	<p>Cywilizacja przemysłowa w pierwszej połowie XIX w. (rozdz. 2)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1769, 1785, 1807, 1825, 1837 • postacie: Jamesa Watta, Edmunda Cartwrighta, Roberta Fultona, George’a Stephensona, Samuela Morse’a, rodziny Rothschildów • państwa, w których najwcześniej dokonała się rewolucja przemysłowa • wynalazki, które przyspieszyły proces produkcji • skutki rewolucji przemysłowej • gałęzie przemysłu, które się rozwinęły w wyniku industrializacji • państwa, w których w pierwszej połowie XIX w. nastąpił największy przyrost ludności mieszkającej w miastach • trasę pierwszego rejsu statkiem parowym • trasę pierwszej towarowej linii kolejowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rewolucja przemysłowa, cywilizacja przemysłowa, wolny rynek, fabryka, rewolucja agrarna, płodozmian, mechaniczne krosno, parowiec, parowóz, omnibus, telegraf, urbanizacja, kultura miejska, społeczeństwo ery industrialnej, burżuazja, drobnomieszczaństwo, proletariat, margines społeczny, wolne zawody, inteligencja • wpływ rewolucji przemysłowej na gospodarkę • dlaczego rewolucja przemysłowa najwcześniej dokonała się w Wielkiej Brytanii • przyczyny i następstwa zmian w organizacji procesu produkcji oraz handlu i obrocie pieniędzmi • na czym polegała rewolucja agrarna • wpływ płodozmiianu na zwiększenie uprawianego arealu • dlaczego okres przełomu XVIII i XIX w. oraz pierwszej połowy XIX w. nazywamy wiekiem pary • wpływ rewolucji przemysłowej na społeczeństwo • wpływ zmian w gospodarce na życie codzienne ludności 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie najważniejsza centra przemysłowe pierwszej połowy XIX w. • wskazać na mapie obszary, na których rewolucja przemysłowa dokonała się najpóźniej i na mniejszą skalę • wyjaśnić, w jaki sposób wynalazki pierwszej połowy XIX w. przyczyniły się do rozwoju komunikacji i transportu • wyjaśnić, który z wynalazków miał największe znaczenie dla rozwoju cywilizacyjnego w pierwszej połowie XIX w. • wyjaśnić wpływ rewolucji przemysłowej na krajobraz kulturowy • omówić wpływ rodzących się potęg finansowych na sytuację ekonomiczną poszczególnych krajów • wyjaśnić, dlaczego rewolucja przemysłowa przyczyniła się do migracji ludności • scharakteryzować zmiany struktury społecznej związane z rewolucją przemysłową • ocenić konsekwencje rozwoju przemysłu dla środowiska przyrodniczego • scharakteryzować narastanie dysproporcji między strefami rozwoju i zacofania w pierwszej połowie XIX w. • wskazać pozytywne i negatywne konsekwencje rewolucji przemysłowej dla społeczeństwa i środowiska naturalnego
---	--	----------	--	---	---

<p>Nurty ideowe i kultura w pierwszej połowie XIX w. (rozdz. 3)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1818, 1848 • postaci: Josepha de Maistre’a, Edmunda Burke’a, François René de Chateaubrianda, Benjamina Constanta, Alexisa de Tocqueville’a, Davida Ricardo, Johna Stuarta Milla, Claude’a Henriego Saint-Simona, Charles’a Fouriera, Roberta Owena, Louisa Augusta Blanqui, Pierre’a Josepha Proudhona, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Jacques’a-Louisa Davida, Jeana-Auguste’a Ingesa, Bertela Thorvaldsena, Antonia Canovy, Wolfganga Amadeusza Mozarta, Friedricha Schillera, Johanna Wolfganga Goethego, Ludwiga van Beethovena, Caspara Davida Friedricha, Fryderyka Chopina, Ferenc Liszta, Roberta Schumanna, Johannes Brahmsa, Felixa Mendelssohna-Bartholdy’ego, Giuseppa Verdiego, Gioacchino Rossiniego, Niccolò Paganiniego, Eugène’a Delacroix, Francisca Goi, George’a Byrona, Adama 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konserwatyzm, liberalizm, socjalizm, anarchizm, <i>Manifest komunistyczny</i>, falanstery, familister, feminizm, komunizm, nacjonalizacja, rewolucja socjalna, furieryści, klasycyzm (neoklasycyzm), romantyzm, sztuka użytkowa, styl biedermeier, marszand • przyczyny narodzin ideologii liberalnej i konserwatywnej • główne założenia ideologii liberalnej i konserwatywnej • przyczyny narodzin socjalizmu • dlaczego anarchiści domagali się likwidacji państwa • różnicę między socjalizmem i komunizmem • dlaczego nastąpił odwrót od klasycyzmu i coraz większą popularnością cieszył się romantyzm • dlaczego romantyzm wywarł silny wpływ na postawy, zachowania i system wartości Europejczyków i mieszkańców obu Ameryk • przyczyny popularności stylu biedermeier 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić główne założenia konserwatyizmu i liberalizmu • scharakteryzować idee odwołujące się do kwestii robotniczych • porównać poglądy socjalistów, komunistów i anarchistów • omówić przemiany w kulturze europejskiej pierwszej połowy XIX w. • scharakteryzować sztukę klasycystyczną • wymienić główne cechy sztuki romantycznej • rozpoznać dzieła malarstwa, rzeźby, architektury klasycystycznej • rozpoznać cechy romantyzmu w sztuce, architekturze, muzyce i literaturze • podać przykłady dzieł sztuki klasycystycznej i romantycznej • wyjaśnić, dlaczego Goethe jest uważany za prekursora romantyzmu • wyjaśnić przyczyny rozwoju mecenatu mieszczańskiego • wyjaśnić, dlaczego Pierre’a Josepha Proudhona uważa się za prekursora feminizmu • wyjaśnić, dlaczego teorie głoszone przez furierystów nie zyskały szerszego poparcia społecznego • rozstrzygnąć, w których kwestiach Burke i Mill byli zgodni, a w których się różnili, oraz uzasadnić odpowiedź
---	----------	---	--	---

		<p>Mickiewicza, Aleksandra Puszkina, Sándora Petőfięgo, Wiktora Hugo, Hansa Christiana Andersena, Edgara Allana Poe, Jamesa Fenimore'a Coopera</p> <ul style="list-style-type: none">• nowe idee społeczno- polityczne, które narodziły się w pierwszej połowie XIX w.• nowe prądy kulturowe pod koniec XVIII i w pierwszej połowie XIX w.• cechy sztuki klasycystycznej i romantycznej• cechy stylu biedermeier		
--	--	---	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXX.2) ZR – XXX.2)</p>	<p>Kontestacja ładu wiedeńskiego (rozdz. 4)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1817, 1825, 1822–1830, 1830, 1834, 1839 postacie: biskupa Germanosa, patriarchy Gregoriosa V, George’a Byrona, Ottona Wittelsbacha, Karola X, Ludwika Filipa I, Mikołaja I, Wilhelma I, Leopolda I, Giuseppe Mazziniego, Daniela O’Connell • państwa, w których podważano ład wersalski • przyczyny kontestacji ładu wiedeńskiego • grupy społeczne negujące ład wersalski • okoliczności powstania flagi Niemiec • stosunek Europejczyków do walki Greków o niepodległość • pierwszy ruch robotników w Europie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: risorgimento, karbonariusze, związek burszowski, filhellenizm, rewolucja lipcowa, linia orleańska, cenzus majątkowy, Młoda Europa, Młoda Polska, dekabryści, kalendarz juliański, katorga, Karta praw ludu, ruch czartystów • dlaczego, początkowo, XIX-wieczny włoski ruch narodowy miał zwolenników tylko wśród elit • dlaczego Austria sprzeciwiała się zjednoczeniu Włoch • dlaczego policja z łatwością inwigilowała środowisko związku burszowskiego • znaczenie wiecu na Górze Wartburskiej dla zjednoczenia Niemiec • dlaczego Rosja, Wielka Brytania i Francja wsparły Greków w walce o niepodległość • dlaczego Karol X abdykował • dlaczego Wielka Brytania szybko uznała nowy porządek polityczny we Francji • dlaczego powstańców, którzy wystąpili przeciw carowi w 1825 r. nazwano dekabrystami • cele polityczne katolickich Irlandczyków • symbolikę, którą posługiwali się karbonariusze 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego karbonariusze należeli do kontestatorów ładu wiedeńskiego • scharakteryzować przyczyny, przebieg i skutki rewolucji lipcowej we Francji • wyjaśnić sens stwierdzenia Klemensa von Metternicha „Kiedy Paryż kichnie, Europa dostaje kataru” • wyjaśnić, dlaczego w 1830 r. Święte Przymierze poniosło pierwszą poważną porażkę • wyjaśnić symboliczne treści obrazu <i>Wolność wiodąca lud</i> (28 lipca 1830 r.) Eugène’a Delacroix • wyjaśnić przyczyny walki Belgów o niepodległość • wyjaśnić, dlaczego konstytucja belgijska stała się wzorcem dla nowo powstających aktów prawnych w Europie i na świecie • wyjaśnić, dlaczego Szwajcaria była głównym ośrodkiem europejskich rewolucjonistów • wyjaśnić cele i sposób działania Młodej Europy • scharakteryzować przyczyny wystąpienia i klęski dekabrystów • scharakteryzować dążenia niepodległościowe Greków • wskazać na mapie Missolungi • omówić cele ruchu czartystów • wyjaśnić przyczyny niepowodzenia ruchu czartystów
--	---	----------	--	---	--

<p>Wiosna Ludów 1848–1849 (rozdz. 5)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 22 II 1848, III 1848, V 1848, III 1848–VIII 1849, 1850, 1852 • postacie: Ludwika Filipa I, Karola Ludwika Napoleona Bonaparte – Napoleona III, Fryderyka Wilhelma IV, cesarza Ferdynanda I, Franciszka Józefa I, Klemensa von Metternicha, Lajosa Kossutha, generała Józefa Bema, generała Henryka Dembińskiego, generała Józef Wysockiego, feldmarszałka Iwana Paskiewicza, generała Josepha Radetzkiego, generała Wojciecha Chrzanowskiego, generała Ludwika Mierosławskiego, Adama Mickiewicza, króla Sycylii Karola Alberta, Giuseppe Mazziniego, Giuseppe Garibaldiego, papieża Piusa IX • przyczyny wybuchu Wiosny Ludów • państwa, w których doszło do wystąpień w czasie Wiosny Ludów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: monarchia lipcowa, bankiety polityczne, rewolucja lutowa, II Republika Francuska, Zgromadzenie Prawodawcze, powszechne głosowanie, warsztaty narodowe, prezydent, kadencja, plebiscyt, zamach stanu, II Cesarstwo Francuskie, parlament frankfurcki, rewolucja marcowa, Landtag, patent, uwłaszczenie chłopów, abdykacja, Korona św. Stefana, rząd republiki rzymskiej, legion Mickiewicza • dlaczego krytykowano Ludwika Filipa I • znaczenie powiedzenia: „Widać, że cesarz nie zamarzył pod Moskwą” • dlaczego Karol Ludwik Napoleon Bonaparte wygrał wybory prezydenckie • przyczyny rywalizacji między Berlinem i Wiedniem o kształt przyszłych Niemiec • dlaczego Fryderyk Wilhelm IV nie przyjął korony niemieckiej oferowanej przez parlament frankfurcki • symbolikę węgierskiej flagi • przyczyny uwłaszczenia chłopów w Austrii • przyczyny abdykacji Ferdynanda I • dlaczego Polacy wsparli Węgrów w ich walce o niepodległość • dlaczego powstanie węgierskie zakończyło się klęską 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować ogólnoeuropejskie tendencje sprzyjające wybuchowi Wiosny Ludów • wyjaśnić cele polityczne różnych narodów i grup społecznych walczących w czasie Wiosny Ludów • wskazać na mapie kraje, które objęła Wiosna Ludów • omówić wydarzenia rewolucji lutowej we Francji • wymienić przyczyny wybuchu Wiosny Ludów w Niemczech i monarchii Habsburgów • opisać przebieg Wiosny Ludów w Niemczech, Austrii i na Węgrzech • porównać sytuację polityczną we Francji w okresie II Republiki i II Cesarstwa • wyjaśnić, dlaczego obrady parlamentu we Frankfurcie zakończyły się niepowodzeniem • wyjaśnić, dlaczego Rosja podjęła interwencję przeciwko powstaniu węgierskiemu • wyjaśnić stanowisko polityczne władcy Sardynii Karola Alberta i papieża Piusa IX w czasie Wiosny Ludów • wskazać na mapie Frankfurt, Preszбург, Custozę, Novarę • wyjaśnić cele Polaków walczących we Włoszech w legionie utworzonym przez Adama Mickiewicza • wymienić państwa europejskie, w których nie doszło w latach 1848–1849 do wystąpień rewolucyjnych i wyjaśnić dlaczego tak się stało • dokonać bilansu wystąpień rewolucyjnych w czasie Wiosny Ludów w Europie
--	----------	--	---	---

					<ul style="list-style-type: none">• rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Wiosna Ludów podważyła ład wiedeński, i uzasadnić swoją decyzję• scharakteryzować udział Polaków w europejskiej Wiosnie Ludów• opisać rolę prasy w propagowaniu hasła Wiosny Ludów
--	--	--	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXX.3) ZR – XXX.3); XXX.4) </p>	<p>Ameryka Północna i Południowa w pierwszej połowie XIX w. (rozdz. 6)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1804, 1812–1814, 1816, 1819, 1821, 1822, 1823, 1836, 1845, 1850 • postacie: François Toussainta Louverture’a, Jamesa Monroego, Simóna Bolívara, José de San Martín, Pedra I, Pedra II, Augustína de Iturbide • czas powstania hymnu narodowego i flagi Stanów Zjednoczonych • tzw. amerykańskie cechy: etos pracy, duch pionierski, kult wzajemnej pomocy i indywidualnego sukcesu • nowe państwa powstałe na półkuli zachodniej w pierwszej połowie XIX w. • Haiti – drugie (po USA) niepodległe państwo na półkuli zachodniej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kampania wyborcza, farmy, stany, mormoni, amerykańska tożsamość, Jankesi, gringo, doktryna Monroego, izolacjonizm, Kreole, Indianie, Metysi, autochtoni, junty, Latynowie, Ameryka Łacińska, Wielka Kolumbia, Wielka La Plata, wicekrólestwa, kapitanie • wpływ rozbudowy infrastruktury kolejowej na rozwój Stanów Zjednoczonych • rolę akcji osiedleńczej, aneksji, wojen w zwiększaniu terytorium Stanów Zjednoczonych • że rozrost terytorialny USA dokonywał się kosztem ludności autochtonicznej – Indian • dlaczego Polacy wysłani na Santo Domingo w celu tłumienia powstania niewolników przyłączali się do miejscowej ludności • dlaczego Simónowi Bolívarowi nadano przydomek El Libertador 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie czynniki miały wpływ na wzrost populacji USA w pierwszej połowie XIX w. • wyjaśnić wpływ rewolucji przemysłowej na rozwój gospodarczy USA w pierwszej połowie XIX w. • porównać proces demokratyzacji USA z procesem demokratyzacji w państwach europejskich w pierwszej połowie XIX w. • scharakteryzować rozwój terytorialny USA w pierwszej połowie XIX w. • wskazać na mapie stany Teksas i Kalifornię przyłączone do USA po wojnie z Meksykiem • wyjaśnić, w jakich okoliczności Haiti uzyskała niepodległość • opisać strukturę etniczną państw Ameryki Środkowej i Południowej • wskazać na mapie Wielką Kolumbię i Wielką La Platę, a także Meksyk, Kolumbię, Wenezuelę, Ekwador, Chile, Peru, Argentynę, Paragwaj, Urugwaj, Boliwię, Brazylię • przedstawić główne założenia doktryny Monroego • omówić proces uzyskiwania niepodległości przez kraje Ameryki Południowej • wyjaśnić, z jakimi problemami borykały się nowe państwa na półkuli zachodniej
	<p>Europa i świat po kongresie wiedeńskim – lekcja powtórzeniowa</p>	<p>1</p>			

	Sprawdzian	1			
Ziemie dawnej Rzeczpospolitej w latach 1815–1848					

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXXI.1)</p>	<p>Ziemie dawnej Rzeczypospolitej w latach 1815–1830 (rozdz. 7)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1815, 1816, 1817, 1818, 1825, 1828 • postacie: cara Aleksandra I/król Aleksandra II, wielkiego księcia Konstantego, Adama Jerzego Czartoryskiego, Józefa Maksymiliana Ossolińskiego, Stanisława Skarbka, Leona Ludwika Sapiehy, księcia Antoniego Radziwiłła, generała Józefa Zajączka, Jana i Jędrzeja Śniadeckich, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Tadeusza Czackiego, Nikołaja Nowosilcowa, Tomasza Zana, Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Ludwika Geyera, Stanisława Kostki Potockiego, Fryderyka Chopina, Alojzego Felińskiego, Stanisława Staszica, Juliana Ursyna Niemcewicza, Stanisława Wodzickiego, Rajmunda Rembielińskiego • decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie ziem polskich • główne postanowienia zawarte w konstytucji Królestwa Polskiego • herb Królestwa Polskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Wielkie Księstwo Poznańskie, Wolne Miasto Kraków/Rzeczpospolita Krakowska, Królestwo Polskie/Kongresowe, Królestwo Galicji i Lodomerii, gubernator, Uniwersytet Lwowski, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Galicyjskie Towarzystwo Gospodarcze, Galicyjskie Towarzystwo Kredytowe Ziemskie, Galicyjski Sejm Stanowy, komisarze państw zaborczych, Zgromadzenie Reprezentantów, Senat Rządzący, autonomia, namiestnik, landrat, Kresy, gubernie zachodnie, ziemie zabrane, kurator, Uniwersytet Wileński, Liceum Krzemienieckie, Towarzystwo Filomatyczne i Towarzystwo Filaretów, konstytucja okrojowana, Rada Stanu, immunitet parlamentarny, Rada Administracyjna, Bank Polski, Giełda Kupiecka, polityka etatystyczna, Łódzki Okręg Przemysłowy, Towarzystwo Kredytowe Ziemskie w Warszawie, Kanał Augustowski, Uniwersytet Warszawski/Aleksandryjski, minister wyznań i oświecenia publicznego, Towarzystwo Przyjaciół Nauk, lojalizm • dlaczego nadzieje Polaków na restytucję Rzeczypospolitej podczas 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić postanowienia kongresu wiedeńskiego w sprawie podziału Księstwa Warszawskiego • scharakteryzować sytuację polityczną ziem polskich wchodzących w skład zaboru pruskiego • opisać ustrój Królestwa Polskiego • omówić kompetencje władcy w świetle konstytucji Królestwa Polskiego w 1815 r. • wymienić swobody obywatelskie, które konstytucja gwarantowała mieszkańcom Królestwa Polskiego • wyjaśnić, w jaki sposób herb Królestwa Polskiego ukazuje zależność Królestwa kongresowego od Imperium Rosyjskiego • ocenić działalność Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w dziedzinie gospodarki w Królestwie Polskim • wyjaśnić, dlaczego o pierwszych latach Królestwa Polskiego możemy mówić, że były miodowym miesiącem w relacjach z Rosją • wyjaśnić znaczenie Lwowa jako stolicy Królestwa Galicji i Lodomerii • omówić sytuację polityczną Rzeczypospolitej Krakowskiej • wymienić postanowienia władz pruskich dotyczące organizacji Wielkiego Księstwa Poznańskiego • wyjaśnić, jaką rolę w zachowaniu polskiej kultury na ziemiach zabranych odegrało Liceum Krzemienieckie • omówić sytuację chłopów w Królestwie Polskim • wyjaśnić, dlaczego polskim elitom Królestwa Kongresowego zależało na powołaniu do życia wyższej uczelni w Warszawie
---	---	----------	---	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> • zasięg terytorialny i położenie na mapie Wielkiego Księstwa Poznańskiego, Wolnego Miasta Krakowa/Rzeczpospolitej Krakowskiej, Królestwa Polskiego/Kongresowego 	<p>kongresu wiedeńskiego nie zostały spełnione</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie Rzeczpospolitej Krakowskiej dla polskiego życia kulturalnego i patriotycznego • na czym miała polegać „opieka trzech mocarstw” nad Rzeczpospolitą Krakowską • dlaczego Galicja do lat 50. XIX w. była najbardziej zapóźnionym cywilizacyjnie i kulturowo obszarem ziem polskich • w czym przejawiała się autonomia Wielkiego Księstwa Poznańskiego w ramach Królestwa Prus • różnicę w sytuacji politycznej ziem zabranych i Królestwa Polskiego • dlaczego Liceum Krzemienieckie nazywano „wołyńskimi Atenami” • dlaczego ukaz carski zabronił działalności Towarzystwa Filomatycznego i Towarzystwa Filaretów • rolę Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w rozwoju gospodarczym Królestwa Polskiego • przyczyny prowadzenia polityki etatystycznej przez władze Królestwa Polskiego • dlaczego Uniwersytet Warszawski nazywano Aleksandryjskim • dlaczego pieśń <i>Boże, coś Polskę...</i> była manifestem lojalizmu wobec króla Aleksandra II (cara Aleksandra I) 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić stosunek Polaków do cara Aleksandra I • ocenić politykę cara Aleksandra I wobec Królestwa Polskiego • porównać sytuację polityczną i gospodarczą Polaków na ziemiach Królestwa Kongresowego, Wielkiego Księstwa Poznańskiego, Rzeczpospolitej Krakowskiej, Królestwa Galicji i Lodomerii oraz ziemiach zabranych w latach 1815–1830 • wskazać na mapie Wielkie Księstwo Poznańskie, Wolne Miasto Kraków/Rzeczpospolitą Krakowską, Królestwo Polskie/Kongresowe, Królestwo Galicji i Lodomerii, okręg tarnopolski, Wieliczkę, obwód białostocki, Lwów, Krzemieniec, Wilno, Łódzki Okręg Przemysłowy, Kanał Augustowski
--	--	--	--	---

--	--	--	--	--	--

ZP – XXXI.2), XXXI.3) ZR – XXXI.1), XXXI.2)	Powstanie listopadowe (rozdz. 8)	4	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1819, 1821, XII 1828, 29/30 XI 1830, 20 XII 1830, 25 I 1831, II 1831, V 1831, X 1831 • postaci: Mikołaja I, Mikołaja Nowosilcowa, Waleriana Łukasińskiego, Bonawentury i Wincentego Niemojowskich, Piotra Wysockiego, Józefa Zaliwskiego, Stanisława Potockiego, Maurycego Mochnackiego, Józefa Chłopickiego, Adama Jerzego Czartoryskiego, Iwana Dybicza, Jana Skrzyneckiego, Ignacego Prądzyńskiego, Józefa Bema, Iwana Paskiewicza, Józefa Dwernickiego, Jana Krukowieckiego, Macieja Rybińskiego, Józefa Sowińskiego, Emilii Plater, Dezyderego Chłapowskiego, Joachima Lelewela, Wacława Tokarza • przyczyny wybuchu powstania listopadowego • miejsca najważniejszych bitew w czasie powstania listopadowego • konsekwencje powstania listopadowego 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: cenzura, Wolnomularstwo Narodowe, Towarzystwo Patriotyczne, masoneria, opozycja legalna, konspiracja, „kaliszanie”, działalność spiskowa, sprzysiężenie Wysockiego, Szkoła Podchorążych Piechoty, belwederczycy, noc listopadowa, morale wojskowych, rebelia, dyktator, detronizacja, Rząd Narodowy, kunktator, naczelny wódz, zesłania, konfiskaty, emigracja, Statut organiczny, stan wojenny, noc paskiewiczowska, Cytadela, unifikacja • przyczyny narastania nastrojów opozycyjnych w Królestwie Polskim w latach 1819–1830 • przyczyny klęski opozycji sejmowej • międzynarodowy kontekst sytuacji politycznej w Królestwie Polskim w 1830 r. • dlaczego wojskowi spiskowcy nie chcieli uczestniczyć w wykonaniu wyroku na wielkiego księcia Konstantego • dlaczego o sukcesie nocy listopadowej przesądziło zdobycie Arsenalu • przyczyny braku rozwiązania sprawy chłopskiej przez sejm w czasie powstania • znaczenie regularnej armii w prowadzeniu działań zbrojnych 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opisać opozycję jawną i działalność spiskową przed wybuchem powstania listopadowego • wymienić cele, jakie chcieli osiągnąć członkowie spisku podchorążych • scharakteryzować przyczyny wybuchu powstania listopadowego • przedstawić przebieg nocy listopadowej • wskazać na planie Warszawy obiekty związane z nocą listopadową oraz trasę, którą podążali spiskowcy • ocenić postawę przywódców i elit politycznych w trakcie powstania • wyjaśnić przyczyny detronizacji cara Mikołaja I i dynastii Romanowów • przedstawić przebieg walk zbrojnych w czasie powstania • omówić międzynarodową reakcję na powstanie • wskazać na mapie Warszawę, Stoczek Łukowski, Olszynkę Grochowską, Iganie, Ostrołękę, a na planie Warszawy Redutę Ordona i Kościół św. Wawrzyńca na Woli • wymienić represje popowstaniowe w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych • rozstrzygnąć, czy powstanie listopadowe miało szanse powodzenia, oraz uzasadnić swoją decyzję • zaprezentować oceny polskiej historiografii dotyczące powstania listopadowego i roli jego przywódców • wymienić utwory literackie, obrazy, pomniki tematycznie związane z powstaniem listopadowym
---	----------------------------------	---	--	--	--

				<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie powstania listopadowego dla polskiej literatury i sztuki doby romantyzmu 	
ZP – XXXI.2) ZR – XXXI.4)	Wielka Emigracja (rozd. 9)	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1831, 1832, 1835, 1836 • postacie: Adama Jerzego Czartoryskiego, Joachima Lelewela, Ignacego Prądzyńskiego, Józefa Dwernickiego, Józefa Bema, Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Cypriana Kamila Norwida, Walentego Zwierkowskiego, Tadeusza Krępowieckiego, Adama Gurowskiego, Wiktora Heltmana, Jana Nepomucena Janowskiego, Stanisława Worcella, Andrzeja Towiańskiego • państwa, w których osiedliło się najwięcej powstańców • wybitnych twórców kultury polskiej przebywających na emigracji po powstaniu listopadowym 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Wielka Emigracja, Hotel Lambert, Komitet Narodowy Polski, Towarzystwo Demokratyczne Polskie, Gromady Ludu Polskiego, agenci dyplomatyczni, emisariusze, legiony, promocja kultury, mecenat artystyczny, Towarzystwo Historyczno-Literackie, Biblioteka Polska, katedra kultury i literatur słowiańskich, Wielki manifest, trójzaborowe powstanie, uwłaszczenie chłopów, mesjanizm, • dlaczego emigracja po powstaniu listopadowym nosi nazwę Wielkiej • wpływ pochodzenia społecznego przywódców na programy ugrupowań Wielkiej Emigracji • co oznacza sformułowanie Polska „Chrystusem narodów” 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w kształtowaniu życia Polaków na emigracji odegrał Hotel Lambert • wyjaśnić, jaką działalność prowadził Komitet Narodowy Polski • scharakteryzować program polityczny środowiska skupionego wokół księcia Adama Jerzego Czartoryskiego • omówić wizję Polski przedstawioną w Wielkim manifeście Towarzystwa Demokratycznego Polskiego • opisać rolę Paryża jako centrum życia kulturalnego Polaków na emigracji • ocenić, który z programów polskich ugrupowań politycznych działających na emigracji miał największe szanse powodzenia, i uzasadnić swoją decyzję • wskazać na mapie główne ośrodki Wielkiej Emigracji • wyjaśnić ideę polskiego mesjanizmu

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXXI.4), XXXI.5), XXXV.5)</p>	<p>Powstanie krakowskie. Wiosna Ludów na ziemiach polskich (rozdz. 10)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: II–III 1846, XI 1846, III 1848, III–V 1848 • postacie: Szymona Konarskiego, Piotra Ściegiennego, Ludwika Mierosławskiego, Wiktora Heltmana, Jakuba Szeli, Jana Tyssowskiego, Edwarda Dembowskiego, Franza Stadiona, Aleksandra Fredry, Józefa Bema, Adama Mickiewicz, Henryka Dembińskiego, Wojciecha Chrzanowskiego, Józefa Lompy, Emanuela Smółki, Józefa Szafranka, Karola Miarki, Floriana Ceynowy, Hieronima Derdowskiego, Pawła Stelmacha, Andrzeja Cinciały • przyczyny wybuchu powstania krakowskiego i rabacji galicyjskiej • miejsca, w których doszło do wystąpień na ziemiach polskich w czasie Wiosny Ludów • Polaków, którzy uczestniczyli w Wiosnie Ludów poza ziemią polskimi • następstwa wystąpień niepodległościowych Polaków w 1846 i 1848 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: emisariusz, świadomość narodowa, Stowarzyszenie Ludu Polskiego, Centralizacja Poznańska, Związek Plebejuszy, rabacja galicyjska, cyrkuł, Towarzystwa Demokratyczne Polskie, Wolne Miasto Kraków, Rząd Narodowy w Krakowie, procesja, Wielkie Księstwo Krakowskie, powstanie krakowskie, powstanie wielkopolskie, Komitet Narodowy w Poznaniu, Legion Mickiewicza, nacjonalizm, egoizm narodowy, obywatelskie komitety narodowe, gwardie narodowe, Komitet Narodowy w Krakowie, Główna Rada Ruska we Lwowie, uwłaszczenie chłopów, gubernator, antagonizmy narodowościowe, odrodzenie narodowe, Towarzystwo Naukowej Pomocy dla Młodzieży Prus Zachodnich, Kaszubi, Śląsk Cieszyński • dlaczego emisariusze propagowali hasło „przez lud dla ludu” • znaczenie hasła „z polską szlachtą polski lud” dla rozwoju walki o niepodległość • dlaczego urzędnikom austriackim udało się podburzyć chłopów galicyjskich przeciwko szlachcie • dlaczego powstanie chłopów z Chochołowa było przeciwieństwem rabacji galicyjskiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność konspiracyjną na ziemiach polskich przed Wiosną Ludów • wyjaśnić, z którym ugrupowaniem emigracyjnym była związana działalność Szymona Konarskiego • przedstawić przyczyny wybuchu, przebieg i konsekwencje powstania krakowskiego • wyjaśnić, na czym polegała działalność emisariuszy • wymienić decyzje zawarte w Manifeście Rządu Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej w Krakowie 1846 r. • wyjaśnić rolę Edwarda Dembowskiego w powstaniu krakowskim • scharakteryzować okoliczności wybuchu i skutki rabacji galicyjskiej • omówić stosunek władz austriackich do Jakuba Szeli • ocenić postać Jakuba Szeli • przedstawić różne postawy polskich chłopów w Galicji wobec sprawy odzyskania niepodległości • rozstrzygnąć, czy pozycja prawna chłopów galicyjskich miała wpływ na ich postawę względem szlachty, oraz uzasadnić swoją decyzję • omówić przebieg Wiosny Ludów na ziemiach polskich • wyjaśnić, w jaki sposób Polacy odwoływali się do haseł europejskiej Wiosny Ludów • wymienić następstwa Wiosny Ludów na ziemiach polskich • wyjaśnić, na jakich zasadach przeprowadzono uwłaszczenie chłopów w Galicji
---	--	----------	--	--	---

				<ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Edwarda Dembowskiego nazywano „czerwonym kasztelanem” • grę polityczną, którą wobec polskich oddziałów w Wielkopolsce prowadziły władze pruskie w 1848 r. • dlaczego wśród niemieckich liberałów i demokratów zwyciężył egoizm narodowy i nastroje nacjonalistyczne • w jaki sposób Austriacy wykorzystali Rusinów do osłabienia polskiego ruchu narodowego w czasie Wiosny Ludów • dlaczego Wiosna Ludów odegrała ważną rolę w budzeniu polskiej świadomości narodowej na Śląsku, Śląsku Cieszyńskim, Pomorzu • znaczenie hasła „za naszą i waszą wolność” 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić rolę Ludwika Mierosławskiego w Wiośnie Ludów na ziemiach polskich i w innych państwach • wyjaśnić, jaką rolę w węgierskiej kulturze pamięci odgrywa generał Józef Bem • wymienić działaczy, którzy krzewili polskość Śląska, Śląska Cieszyńskiego, Pomorza • opisać przejawy odrodzenia narodowego na Śląsku Cieszyńskim i Pomorzu • wyjaśnić, dlaczego w czasie Wiosny Ludów wzrosły antagonizmy społeczne i narodowościowe w Galicji • wyjaśnić, dlaczego w zaborze rosyjskim nie doszło do wystąpień społecznych i narodowych w czasie Wiosny Ludów • wskazać na mapie obszar, na którym doszło do wystąpień chłopskich w czasie rabacji galicyjskiej oraz objętych powstaniem wielkopolskim i powstaniem krakowskim, a także Tarnów, Chochółów, Miłosław, Sokołów, Poznań, Kraków, Lwów • wskazać na mapie Śląsk Cieszyński, Kaszuby, Górny Śląsk
--	--	--	--	---	---

<p style="text-align: center;">ZR – XXXI.3)</p> <p style="text-align: center;">ZP – XXXI.1)</p>	<p>Społeczeństwo i gospodarka na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w. (rozdz. 11)</p>	<p style="text-align: center;">2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1832, 1834, 1847, 1848, 1851 • postaci: Andrzeja Zamoyskiego, Dezyderego Chłapowskiego, Karola Marcinkowskiego, Jana Koźmiana, Hipolita Cegielskiego • główne ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich • instytucje na terenie Wielkopolski wspierające polską działalność gospodarczą i polską kulturę • największe miasta na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w. • zmiany w rolnictwie na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: industrializacja, Zagłębie Dąbrowskie, Huta Bankowa, Zagłębie Staropolskie, Bank Polski, granica celna, Kolej Warszawsko-Wiedeńska, burżuazja, inteligencja, proletariat, galanteria metalowa, klemensowczycy, latyfundia rolno-spożywcze, edykt królewski, akt regulacyjny, edykt regulacyjny, sprzężaj, pruska droga do kapitalizmu, Ziemstwo Kredytowe, Bazar, manufaktura, praca organiczna, organicznicy • wpływ inwestora państwowego na rozwój przemysłu w Królestwie Polskim • znaczenie kolei dla rozwoju gospodarczego ziem polskich • wpływ industrializacji na zmiany społeczne • wpływ budowy Cytadeli w Warszawie na kierunki rozwoju miasta • wpływ uwłaszczenia chłopów na migrację ludności ze wsi do miast • przyczyny zmian w strukturze wielkości gospodarstw chłopskich w Wielkopolsce • znaczenie rozwoju gospodarczego zaboru pruskiego dla utrzymania polskości tych ziem • wpływ wprowadzenia powszechnego obowiązku szkolnego w Prusach na likwidację 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strukturę społeczną Królestwa Polskiego w pierwszej połowie XIX w. • przedstawić najważniejsze inwestycje gospodarcze w Królestwie Polskim • porównać rozwój przemysłu ciężkiego w Zagłębiu Dąbrowskim i Zagłębiu Staropolskim • scharakteryzować rozwój Warszawy w pierwszej połowie XIX w. • wyjaśnić znaczenie Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej dla mieszkańców i rozwoju gospodarczego ziem polskich • wyjaśnić wpływ zniesienia granicy celnej między Królestwem Polskim a Cesarstwem Rosyjskim na rozwój gospodarczy Królestwa Polskiego • ocenić zasługi Andrzeja Zamoyskiego dla rozwoju nowoczesnej myśli ekonomicznej na ziemiach polskich • przedstawić rolę klemensowczyków w przemianach na polskiej wsi w pierwszej połowie XIX w. • scharakteryzować proces uwłaszczenia chłopów na terenie Wielkiego Księstwa Poznańskiego • wyjaśnić, na czym polegała pruska droga do kapitalizmu • porównać warunki uwłaszczenia chłopów w Galicji i Wielkim Księstwie Poznańskim • wyjaśnić, w jakim celu powołano do życia poznański Bazar
---	---	--------------------------------------	--	--	---

			<p>problemu analfabetyzmu w zaborze pruskim i rozwój cywilizacyjny tych ziem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować narodziny idei pracy organicznej • omówić, w jaki sposób w Wielkopolsce realizowano ideę pracy organicznej • przedstawić dokonania gospodarcze i społeczne przedsiębiorczych Wielkopolan w pierwszej połowie XIX w. • przedstawić warunki panujące na galicyjskiej wsi w pierwszej połowie XIX w. • porównać poziom rozwoju gospodarczego ziem polskich w poszczególnych zaborach • analizować źródła statystyczne dotyczące demografii, urbanizacji, gospodarki, poziomu życia na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w. • wskazać na mapie Zagłębie Dąbrowskie, Będzin, Czeladź, Dąbrowę – Hutę Bankową, Zagłębie Staropolskie, Kielce, Suchedniów, rzekę Kamienną, Warszawę, Żyrardów, Częstochowę, Sosnowiec, Szczebrzeszyn (Klemensów)
--	--	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXXI.6) ZR – XXXI.5)</p>	<p>Kultura na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej w pierwszej połowie XIX w. (rozdz. 12)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1800, 1807–1814, 1818, 1822 • postaci: Izabeli Czartoryskiej, Heleny Radziwiłłowej, rodziny Raczyńskich, Samuela Bogumiła Lindego, Abrahama Sterna, Stanisława Staszica, Juliana Ursyna Niemcewicza, Wojciecha Bogusławskiego, Józefa Elsnera, Fryderyka Chopina, Kazimierza Brodzińskiego, Adama Mickiewicza, Seweryna Goszczyńskiego, Kajetana Koźmiana, Jana Pawła Woronicza, Jakuba Kubickiego, Alojzego Felińskiego, Stanisława Moniuszki, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Piotra Michałowskiego, Henryka Rodakowskiego, Joachima Lelewela, Cypriana Kamila Norwida, Aleksandra Fredry, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Narcyzy Żmichowskiej – ich dzieła i dokonania 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: mecenat artystyczny, Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Teatr Narodowy, klasycyzm, romantyzm, wieszcz, Biblioteka Raczyńskich • dlaczego Puławy nazywano polskimi Atenami • znaczenie opracowania i publikacji <i>Słownika języka polskiego</i> przez Samuela Bogumiła Lindego • jak klęska powstania listopadowego wpłynęła na kulturę polską • rolę prac Joachima Lelewela w polskiej historiografii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne nurty kultury polskiej w pierwszej połowie XIX w. • omówić rolę mecenatu arystokratycznego w rozwoju kultury polskiej pod zaborami • omówić znaczenie rezydencji Czartoryskich w Puławach dla zachowania kultury pod zaborami • wymienić główne ośrodki życia umysłowego, kulturalnego i artystycznego na ziemiach polskich w pierwszej połowie XIX w. • wyjaśnić, na czym polegała działalność Towarzystwa Przyjaciół Nauk • wymienić najważniejszych twórców klasycystycznych i romantycznych oraz ich dzieła • wskazać elementy charakterystyczne dla architektury klasycystycznej w bryle budynku Belwederu (lub na przykładzie innej budowli) • omówić główne cechy polskiego romantyzmu • wskazać różnice między sztuką klasycystyczną a romantyczną na ziemiach polskich • ocenić rolę Stanisława Staszica w rozwoju polskiej nauki pierwszej połowy XIX w. • wymienić wynalazki Abrahama Sterna • wyjaśnić rolę salonów literackich • wyjaśnić, na czym polegał spór klasyków z romantykami
--	---	----------	--	---	---

	Ziemie dawnej Rzeczypospolitej w latach 1815–1848 – lekcja powtórzeniowa	1			
	Sprawdzian	1			

Europa i świat w drugiej połowie XIX i na początku XX w.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXX.6)</p>	<p>Wojna krymska (rozd. 13)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1853, 1854, 1855, 1856, 1859, 1861 • postaci: Mikołaja I, Napoleona III, Aleksandra II, lorda Palmerstona, Aleksandra Walewskiego, Aleksandra Hercena, Aleksandra Mienszykowa, Adama Jerzego Czartoryskiego, Michała Czajkowskiego (Sadyka Paszę), Adama Mickiewicza, Florence Nightingale, Nikołaja Pirogowa, Sidneya Herberta • przyczyny i rezultat wojny krymskiej • żądania, które Rosja postawiła Turcji • uczestników wojny krymskiej • skutki wojny krymskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „żandarm Europy”, cenzura, pansławizm, cieśniny czarnomorskie, idea Trzeciego Rzymu, strefa zdemilitaryzowana, autonomia, agitacja, dywizja Kozaków Sułtańskich, Pułk Kozaków Sułtańskich, dywersja, kondotierzy, kongres paryski, odwilż posewastopolska, ukaz, poddaństwo, mir, uwłaszczenie, autokratyczny sposób rządzenia, samodzierżawie, szok pourazowy, szpitale polowe, narkoza eterowa, szkoła pielęgniarska, „cienka czerwona linia”, Księstwo Rumunii, Gospodarstwo Wołoskie, Gospodarstwo Mołdawskie • dlaczego Mikołaja I nazywano „żandarmem Europy” • cele polityczne Aleksandra Hercena • rolę idei Trzeciego Rzymu w polityce Rosji • cele polityki imperialnej Rosji • jak zmieniłaby się pozycja Turcji, gdyby spełniła ona żądania Rosji • rolę floty czarnomorskiej w basenie morza Czarnego • dlaczego Mikołaj I nazwał Turcję „konającym człowiekiem” • dlaczego Rosja szerzyła ideę pansławizmu • jaką rolę odgrywało prawosławie w zbliżeniu Rosji i Słowian na Bałkanach 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu wojny krymskiej • wyjaśnić genezę wojny krymskiej • scharakteryzować interesy państw uczestniczących w wojnie krymskiej • przedstawić przebieg wojny krymskiej • wyjaśnić, jakie nadzieje wiązali Polacy z wybuchem wojny krymskiej • omówić sposoby zaangażowania Polaków po stronie mocarstw zachodnich i Turcji • wyjaśnić skutki wojny krymskiej • wymienić postanowienia kongresu paryskiego 1856 r. • przedstawić główne reformy Aleksandra II • wyjaśnić, na jakich zasadach przeprowadzono uwłaszczenie chłopów w Rosji • przedstawić wpływ wojny krymskiej na dążenia niepodległościowe ludów bałkańskich • omówić, w jaki sposób wojna krymska przyczyniła się do poprawy standardów opieki medycznej • scharakteryzować zasługi Florence Nightingale dla rozwoju pielęgniarstwa • wyjaśnić, jak współcześnie jest w brytyjskiej armii rozumiane określenie „cienka czerwona linia” • wskazać na mapie Sewastopol, Mołdawię, Wołoszczyznę, Synopę, Bosfor, Dardanele
--	---------------------------------	----------	--	---	---

			<ul style="list-style-type: none">• dlaczego Wielka Brytania, Francja, papieżstwo i Królestwo Sardynii zdecydowały się na udział w wojnie krymskiej• znaczenie oblężenia Sewastopola dla rezultatu wojny krymskiej• wpływ wojny krymskiej na Święte Przymierze• dlaczego porażka sprawy polskiej w czasie wojny krymskiej osłabiła Hotel Lambert	
--	--	--	---	--

ZP – XXXIII.2)	Wojna secesyjna (rozdz. 14)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1860, 1861, 1862, 1863, 1865, 1867 • postaci: Abrahama Lincolna, Jeffersona Davisa, Roberta Lee, Thomasa Jacksona, Ulyssesa Granta, Williama Shermana, Davida Portera, Winfielda Scotta, Nathana Bedforda Forresta, rodziny Rockefellerów, Morganów, Carnegie, Williama Henry’ego Sewarda, Johna Wilkesa Bootha, Harriet Beecher Stowe • przyczyny wybuchu wojny secesyjnej w USA • skutki wojny secesyjnej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Unia, państwo federacyjne, stan, Amerykańskie Stowarzyszenie Antyniewolnicze, abolicja, stany wolne, stany niewolnicze, republikanie, demokraci, secesja, Skonfederowane Stany Ameryki, Konfederacja, unioniści, jankesi, konfederaci, Proklamacja emancypacji, taktyka spalonej ziemi, amnestia, XIII poprawka do konstytucji, segregacja rasowa, rezerwaty, złoty wiek Ameryki, magnaci prasowi, lobbng, rekin biznesu, kongresmen, Ku Klux Klan, rasizm, lincz, karabin wielostrzałowy, plan anakondy • różnice społeczno-gospodarcze między Północą i Południem • dlaczego Południe sprzeciwiało się zniesieniu niewolnictwa • dlaczego wojna secesyjna pochłonęła aż 600 tys. ofiar, a ok. 1 mln żołnierzy zostało rannych • dlaczego Abraham Lincoln jest postrzegany jako męczennik walki o prawa człowieka • dlaczego po zakończeniu wojny secesyjnej rozpoczął się okres zwany złotym wiekiem Ameryki • zależność między światem polityki i przemysłowcami oraz czołowymi rodzinami bankierskimi w USA 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wojny secesyjnej • scharakteryzować przebieg walk w trakcie wojny domowej w USA • omówić znaczenie wojny secesyjnej dla zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych • wyjaśnić, dlaczego ruch abolicjonistyczny najprężniej się rozwijał w krajach anglosaskich • wymienić prawa, które na mocy Proklamacji zniesienia niewolnictwa uzyskali czarnoskórzy mieszkańcy Ameryki • podać przykłady segregacji rasowej w USA • wyjaśnić, w jakim celu biali Amerykanie utworzyli Ku Klux Klan • omówić politykę władz Stanów Zjednoczonych względem rdzennej ludności • przedstawić główne założenia konstytucji Skonfederowanych Stanów Ameryki • wyjaśnić, jak wojna secesyjna wpłynęła na kondycję gospodarki amerykańskiej • wskazać na mapie Richmond, Gettysburg, Appomattox, Galveston, West Point, terytorium Konfederacji i Unii • wyjaśnić, w jaki sposób Alaska została przyłączona do USA
----------------	-----------------------------	---	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXXIII.1)</p>	<p>Zjednoczenie Włoch (rozdz. 15)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1858, 1859, 1860, 1861, 1866, 1870 • postaci: Giuseppe Garibaldi, Wiktora Emanuela II, Camilla Cavoura, Giuseppe Mazziniego, Piusa IX, Henriego Dunanta, Franciszka II Burbona • główne etapy procesu zjednoczeniowego • państwa, które sprzyjały zjednoczeniu, oraz te, które były przeciwnikami zjednoczenia Włoch • skutki zjednoczenia Włoch 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: tożsamość narodowa, dwie koncepcje zjednoczeniowe, Piemont, układ w Plombiers, <i>risorgimento</i>, Królestwo Obojga Sycylii, Czerwony Krzyż, plebiscyt, wyprawa tysiąca czerwonych koszul, garybaldczycy, więzień Watykanu, Państwo Kościelne • cel układu zawartego przez Piemont z Francją • wpływ rozwoju gospodarczego Królestwa Sardynii na objęcie przywództwa w procesie zjednoczeniowym • przyczyny utworzenia organizacji Czerwonego Krzyża • dysproporcje w rozwoju gospodarczym państw włoskich • dlaczego Napoleon III zawarł pokój z Austrią z pominięciem Piemontczyków • dlaczego garybaldczycy zdobyli masowe poparcie społeczne • dlaczego sukcesy militarne czerwonych koszul zaniepokoiły Camilla Cavoura • dlaczego Giuseppe Garibaldi zrezygnował z marzeń o republice włoskiej • dlaczego Turyn, a później Florencja były pierwszymi stolicami zjednoczonych Włoch 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić różnice między dwiema koncepcjami zjednoczenia Włoch • przedstawić wpływ Wiosny Ludów na idee zjednoczeniowe Włoch • przedstawić proces zjednoczeniowy Włoch • wyjaśnić następstwa bitwy pod Solferino • przedstawić znaczenie plebiscytów w procesie zjednoczeniowym • opisać wyprawę tysiąca czerwonych koszul • przedstawić etapy zjednoczenia Włoch • scharakteryzować stosunek papieża Piusa IX do zjednoczenia Włoch • rozstrzygnąć, czy proces zjednoczenia Włoch stał w sprzeczności z ładem wiedeński • ocenić rolę wybitnych jednostek w zjednoczeniu Włoch • wyjaśnić znaczenie stwierdzenia „Stworzyliśmy Włochy, teraz trzeba będzie stworzyć Włochów” • wskazać na mapie Magentę, Solferino, Custozę, Piemont, Lombardię, Wenecję, Kalabrię, Toskanię, Parmę, Modenę, Neapol, trasę wyprawy tysiąca czerwonych koszul
---	---------------------------------------	----------	--	---	---

				<ul style="list-style-type: none">• dlaczego papież Pius IX ogłosił się więźniem Watykanu• dlaczego walka Włochów o zjednoczenie stała się inspiracją i przykładem dla innych narodów Europy	
--	--	--	--	---	--

<p>Zjednoczenie Niemiec. Powstanie Austro-Węgier (rozdz. 16)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1862, 1864, 1866, 1867, 1870–1871, 1871 • postaci: Ottona von Bismarcka, Wilhelma I Hohenzollerna, Napoleona III, Helmutha von Moltke, Leopolda Hohenzollerna, Leo von Capriviego, Agenora Gołuchowskiego, Gyula Andrássyego, Walerego Wróblewskiego, Jarosława Dąbrowskiego • rolę Prus w zjednoczeniu Niemiec • wydarzenia, które doprowadziły do zjednoczenia Niemiec • dokonania Ottona von Bismarcka • główne etapy zjednoczenia Niemiec • Polaków, którzy byli działaczami Komuny Paryskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Małe Niemcy, Wielkie Niemcy, Związek Niemiecki, Związek Północnoniemiecki, Szlezwik, Holsztyn, Bawaria, Księstwo Liechtensteinu, depesza emska, prowokacja, III Republika Francuska, preliminaria pokojowe, wersalczyki, Komuna Paryska, Komitet Centralny Gwardii, reformy socjalne, komunardzi, pokój we Frankfurcie nad Menem, II Rzesza, Rzesza Niemiecka, kanclerz, federacja, wolne miasto, Reichstag, landtag, junkrzy, ustawy społeczne, germanizacja, kulturkampf, system kanclerski, unia realna, państwo dualistyczne, Austro-Węgry, Przedlitawia, Zalitawia, autonomia, lojalizm, polityka <i>splendid isolation</i> (wspaniałego odosobnienia) • z czego wynikała różnica między dwiema koncepcjami zjednoczenia Niemiec • stwierdzenie Ottona von Bismarcka, że zjednoczenie dokona się „krwią i żelazem” • przyczyny wybuchu wojny z Danią • znaczenie klęski Austrii w wojnie z Prusami dla procesu zjednoczenia Niemiec 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować dwie koncepcje zjednoczenia Niemiec • omówić rolę Ottona von Bismarcka w zjednoczeniu Niemiec • wyjaśnić, dlaczego kwestia Szlezwiku i Holsztynu doprowadziły do wojny z Danią • wyjaśnić przyczyny klęski Austrii w wojnie z Prusami • omówić cel powstania i organizację Związku Północnoniemieckiego • omówić rolę prowokacji w konflikcie francusko-pruskim z 1870 r. • scharakteryzować przebieg wojny francusko-pruskiej • wyjaśnić konsekwencje dla Francji przegranej w wojnie z Prusami • wyjaśnić okoliczności powstania Komuny Paryskiej • scharakteryzować działalność komunardów • wyjaśnić, w jakim celu polscy emigranci poparli Komunę Paryską • wyjaśnić, dlaczego komunardzi zdecydowali o niszczeniu pomników związanych z dawną władzą • wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację w Europie miało powstanie Rzeszy Niemieckiej w XIX w. • wyjaśnić, jakie znaczenie dla dalszych relacji francusko-pruskich mogło mieć ogłoszenie powstania Rzeszy Niemieckiej w sali Lustrzanej pałacu wersalskiego • wyjaśnić, dlaczego Otto von Bismarck został odsunięty od rządów
--	----------	---	---	---

				<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny braku poparcia dla zjednoczenia Niemiec przez Prusy ze strony krajów południa Niemiec • w jaki sposób depesza emska przyczyniła się do wybuchu wojny francusko-pruskiej • cel zorganizowania ceremonii proklamacji Rzeszy Niemieckiej w sali Lustrzanej pałacu w Wersalu • cel prowadzenia germanizacji mniejszości narodowych przez władze II Rzeszy • cel walki z Kościołem katolickim w II Rzeszy • przyczyny wprowadzenia ustaw socjalnych w Rzeszy Niemieckiej • przyczyny wprowadzenia monarchii dualistycznej Austro-Węgier 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować politykę wewnętrzną Niemiec po zjednoczeniu • przedstawić okoliczności powstania Austro-Węgier • wyjaśnić, w jaki sposób herb monarchii habsburskiej odzwierciedla dualizm monarchii austro-węgierskiej • wskazać wspólne i odrębne instytucje Austrii i Węgier • wyjaśnić rolę Agenora Gołuchowskiego w procesie liberalizacji Austrii • porównać procesy zjednoczeniowe Niemiec i Włoch • wskazać na mapie Szlezwik, Holsztyn, Sadową, Ems, Sedan, Metz, Frankfurt nad Menem, Bawarię, Przedlitawię i Zalitawię
--	--	--	--	--	--

ZP – XXXIII.3)	Kolonializm w drugiej połowie XIX w. (rozdz. 17)	2	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1840, 1857–1859, 1880–1881, 1881–1899, 1884–1885, 1887, 1899–1902 • postaci: Cecila Johna Rhodesa, Leopolda II, Muhammada Ahmeda – Mahdiego, królowej Wiktorii, Horatio Kitchenera, Mohandasa Karamchanda Gandhiego • korzyści gospodarcze, które płynęły z posiadania kolonii • największe mocarstwa kolonialne pod koniec XIX w. • skutki kolonializmu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: metropolia, ideologia kolonialna, rasizm, protektoraty, kolonie, dominia, gubernator, „wyścig o Afrykę”, „rozdrapywanie Afryki”, konferencja berlińska, Burowie, pierwsza wojna burska, druga wojna burska, obozy koncentracyjne, Transwał, Orania, Związek Południowej Afryki, powstanie Mahdiego, powstanie sipajów, cesarzowa Indii, Indyjski Kongres Narodowy, Związek Indochiński, europeizacja, imperializm, „ludzkie zoo” • dlaczego Indie były nazywane perłą w koronie brytyjskiej • przyczyny wprowadzenia różnych systemów organizacji kolonii • dlaczego Wietnamczycy nieprzychylnie traktowali chrześcijańskich misjonarzy • na czym polegały formy protestu przeciw Brytyjczykom stosowane przez Gandhiego i jego zwolenników • dlaczego rewolucja przemysłowa w Europie przyczyniła się do rozwoju kolonializmu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przyczyny kolonializmu w XIX w. • scharakteryzować kolonizację w Afryce i Azji • opisać najważniejsze konflikty kolonialne w drugiej połowie XIX w. • przedstawić poglądy Cecila Johna Rhodesa na temat cywilizowania ludów Afryki i Azji • omówić różne formy organizacji kolonii • wskazać na mapie kolonie angielskie, francuskie, niemieckie w Afryce i Azji • opisać znaczenie kongresu berlińskiego i konferencji w Berlinie dla rozwoju kolonializmu w Afryce • wskazać posiadłości kolonialne Niemiec, Włoch, Portugalii, Belgii i Hiszpanii w Afryce • wyjaśnić, kim byli Burowie • wyjaśnić przyczyny i konsekwencje wojen burskich • ocenić politykę brytyjską względem ludności cywilnej w czasie drugiej wojny burskiej • wyjaśnić przyczyny i następstwa powstania Mahdiego • przedstawić korzyści, które czerpała Wielka Brytania z posiadania Indii • scharakteryzować stosunek Brytyjczyków do mieszkańców Indii • wyjaśnić konsekwencje powstania sipajów • scharakteryzować formy walki Hindusów z kolonizatorami brytyjskimi • wyjaśnić, jak doszło do powstania Związku Indochińskiego • rozstrzygnąć, czy stosunek państw kolonialnych do rdzennej ludności Afryki był oparty na wartościach humanitarnych
----------------	--	---	--	--	--

					<p>i chrześcijańskich, oraz uzasadnić swoją decyzję</p> <ul style="list-style-type: none">• ocenić politykę Europejczyków względem rdzennej ludności kolonii
--	--	--	--	--	--

<p>Nowe mocarstwa kolonialne i rywalizacja na Dalekim Wschodzie (rozdz. 18)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1839–1842, 1851, 1856–1860, 1868, 1887, 1898, 1899–1901, 1904–1905, 1911, 1913, 1914 • postaci: Theodore’a Roosevelta, Sun Yat-sena, cesarza Mutsuhito • państwa, które do XIX w. miały kolonie na Dalekim Wschodzie, oraz tereny przez nie opanowane • państwa, które pod koniec XIX w. przystąpiły do rywalizacji o kolonie na Dalekim Wschodzie, i tereny przez nie opanowane • przyczyny i rezultat wojny hiszpańsko-amerykańskiej • dokonania prezydenta USA Theodore’a Roosevelta • czas powstania baz morskich USA w Pearl Harbor i w zatoce Guantanamo • państwa, które rywalizowały o strefy wpływów w Chinach • czas obalenia monarchii w Chinach • reformy, które przeprowadził cesarz Mutsuhito w Japonii • przyczyny wojny rosyjsko-japońskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „republiki bananowe”, dynastia mandżurska, polityka izolacji, opium, wojny opiumowe, pierwsza wojna opiumowa, druga wojna opiumowa, zasada „otwartych drzwi”, „rozdarcie Chin”, powstanie tajpingów, powstanie bokserów, Partia Narodowa Kuomintang, dalajlama, Państwo Środka, szogun, epoka Meiji, epoka „świątłych rządów”, samuraj, armia nowego typu, rewolucja industrialna, rewolucja obyczajowa, seppuku/harakiri, pokój w Portsmouth • jaką rolę odegrały wydarzenia na Kubie w 1895 r. w polityce USA wobec Hiszpanii • cel przekopania Kanału Panamskiego • cel polityki Theodore’a Roosevelta • jak funkcjonowały „republiki bananowe” • dlaczego Chiny prowadziły politykę izolacji • wpływ opium na społeczeństwo chińskie • dlaczego Amerykanie zaczęli propagować zasadę „otwartych drzwi” wobec Chin • przyczyny powstania bokserów w Chinach • dlaczego doszło do wybuchu rewolucji w Chinach 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rywalizację hiszpańsko-amerykańską o wpływy na Morzu Karaibskim • omówić przyczyny, przebieg i skutki wojny hiszpańsko-amerykańskiej • rozstrzygnąć, czy Theodore Roosevelt realizował doktrynę Monroe’a, oraz uzasadnić odpowiedź • wyjaśnić, w jakich okolicznościach Kuba stała się państwem niepodległym • wyjaśnić przyczyny i skutki wojen opiumowych • ocenić politykę kolonialną mocarstw wobec Chin • wyjaśnić przyczyny wybuchu powstania tajpingów i powstania bokserów • scharakteryzować główne reformy przeprowadzone w epoce Meiji • wymienić obszary, w których modernizacja Japonii była najbardziej zauważalna dla przybyszów z Europy • wyjaśnić przyczyny sprzeciwu niektórych Japończyków wobec modernizacji państwa • omówić przyczyny wojny rosyjsko-japońskiej • wyjaśnić, jak klęska Rosji w wojnie z Japonią wpłynęła na sytuację państwa i społeczeństwa rosyjskiego • wyjaśnić, jaką politykę wobec Korei prowadzili Japończycy • wskazać na mapie: Kanał Panamski, Pearl Harbor, zatokę Guantanamo, Kubę, Puerto Rico, Chiny, Nankin, Hongkong, Tybet, Japonię, Kioto, Edo/Tokio, Port Artur, wyspę
---	----------	---	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • postanowienia pokoju w Portsmouth 	<ul style="list-style-type: none"> • w jakich okolicznościach dalejłama ogłosił niepodległość Tybetu • na czym polegała modernizacja w Japonii • dlaczego Rosja przegrała wojnę z Japonią 	<p>Cuszinę, Mukden, Portsmouth, półwysep Liaodong, Mandżurię, Koreę</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie główne kierunki ekspansji nowych mocarstw kolonialnych na Dalekim Wschodzie
--	--	--	---	--	--

ZP – XXXIV.1)	Przemiany gospodarcze i społeczne w drugiej połowie XIX i na początku XX w. (rozdz. 19)	3	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1853, 1867, 1876, 1882, 1888, 1895 • postaci: Aleksandra Grahama Bella, Thomasa Alvy Edisona, Ignacego Łukasiewicza, Johna D. Rockefellera, Alfreda Nobla, Karola Olszewskiego, Zygmunta Wróblewskiego, Antoine’a Henri Becquerela, Piotra Curie, Marii Skłodowskiej-Curie, Williama Lindleya, Ludwika Pasteura, Jana Antoniego Mikulicz-Radeckiego, Edmunda Biernackiego, Wilhelma Roentgena, Carla Benza, Rudolfa Diesela, Gottlieba Daimlera, Johna Dunlopa, braci Orville’a i Wilburna Wright • najważniejsze osiągnięcia w nauce i technice drugiej połowy XIX i na początku XX w. • konsekwencje społeczne przemian gospodarczych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • kraje, które znalazły się w czołówce najlepiej rozwiniętych gospodarczo państw świata w drugiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: era elektryczności, telefon, silnik elektryczny, destylacja ropy, ropa, benzyna, olej napędowy, konstrukcje żelbetonowe, drapacze chmur, dynamit, zjawisko naturalnej promieniotwórczości, radioaktywność, Nagroda Nobla, akcje, dywidendy, giełda papierów wartościowych, kartele, syndykaty, koncerny, trusty, koncentracja kapitału, prawo antytrustowe, monopolizacja rynku, melioracja, mechanizacja rolnictwa, migracja, pasteryzacja, wodociągi, szczepionka, wścieklizna, antyseptyka, promienie X, odczyn OB, rad, polon, curieterapia, dwusuwowy silnik spalinowy, automobil, silnik wysokoprężny, gumowa opona, bicykl, metro, aeroplan, usługi turystyczne, migracje międzykontynentalne, adaptacja społeczna, agenci przedsiębiorstw przewozowych, imigracja • dlaczego okres drugiej połowy XIX i początku XX w. nazywamy erą elektryczności • dlaczego pierwsze wieżowce nazwano drapaczami chmur • znaczenie antyseptyki w medycynie • wpływ stosowania nawozów sztucznych i mechanizacji na rozwój rolnictwa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze osiągnięcia w nauce i technice drugiej połowy XIX i początku XX w. • wymienić dziedziny, w których nastąpił największy postęp technologiczny w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • wyjaśnić, dlaczego USA stały się pierwszą gospodarką świata na początku XX w. • opisać przemiany w rolnictwie i przemyśle w drugiej połowie XIX w. • wymienić sposoby zastosowania odkryć naukowych Piotra Curie i Marii Skłodowskiej-Curie • ocenić wkład Polaków w rozwój nauki i techniki na świecie w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • scharakteryzować procesy migracyjne na świecie w połowie XIX i na początku XX w. • wyjaśnić cel tworzenia monopoli przez Standard Oil Company • omówić formy koncentracji kapitału, które rozwinęły się w XIX w. • analizować źródła statystyczne • ocenić wpływ postępu technologicznego na środowisko naturalne w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • opisać wpływ postępu technologicznego na życie ludzi w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • scharakteryzować rozwój komunikacji w drugiej połowie XIX i na początku XX w.
---------------	---	---	---	--	--

			<p>połowie XIX i na początku XX w.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wpływ wynalazków i przemian gospodarczych na życie ludzi w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • przyczyny migracji ludności w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • przyczyny zmiany w czołówce najbardziej rozwiniętych gospodarczo państw świata w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • na czym polegała koncentracja kapitału • dlaczego rosnące znaczenie potentatów finansowych niepokoiło polityków • zagrożenie dla wolności gospodarczej wynikające z koncentracji kapitału 	
--	--	--	--	--	--

<p>ZP – XXXIV.2); XXXIV.3); XXXIV.4) ZR – XXXIV.1); XXXIV.2); XXXIV.3)</p>	<p>Prądy kulturowe i ideowe w drugiej połowie XIX i na początku XX w. (rozdz. 20)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1889, 1891, 1893, 1895, 1896 • postacie: Karola Darwina, Augusta Comte’a, Herberta Spencera, Emila Zoli, Gustawa Flauberta, Wiktora Hugo, Fiodora Dostojewskiego, Lwa Tołstoja, Antoniego Czechowa, Józefa Konrada Korzeniowskiego/Josepha Conrada, Bolesława Prusa, Jacka Londona, Marka Twaina, Juliusza Verne’a, Henryka Ibsena, Claude’a Moneta, Vincenta van Gogha, Paula Verlaine’a, Arthura Rimbaud, Gustava Klimta, Bronisławy Skłodowskiej, braci Auguste’a i Louisa Lumière, Pierre’a de Coubertina, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina, Karła Liebknechta, Róży Luksemburg, Eduarda Bernsteina, Alfreda Dreyfusa, Leona XIII, Theodora Herzla, Emmeline Pankhurst • główne kierunki w sztuce drugiej połowy XIX i początku XX w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: teoria ewolucji, scjentyzm, pozytywizm, naturalizm, literatura fantastycznonaukowa, modernizm, impresjonizm, awangarda, secesja, dekadentyzm, historyzm, analfabetyzm, szkoły koedukacyjne, kultura masowa, prasa brukowa/prasa rewolwerowa, kinematograf, igrzyska olimpijskie ery nowożytnej, bieg maratoński, masowe partie polityczne, socjaldemokracja, program erfurcki, I Międzynarodówka, II Międzynarodówka, rewolucjoniści, rewizjoniści/reformiści, nacjonalizm, egoizm narodowy, antysemityzm, chadecja, encyklika <i>Rerum novarum</i>, syjonizm, emancypantki/entuzjastki, sufrażystki • wpływ nauki i rozwoju gospodarczego na kulturę • dlaczego teoria ewolucji miała istotny wpływ na powstanie nowych prądów ideowych • przyczyny narodzin nowatorskich tendencji w różnych dziedzinach sztuki • wpływ wprowadzenia obowiązku szkolnego na likwidację analfabetyzmu • przyczyny powstania szkół koedukacyjnych 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić wpływ pozytywizmu na literaturę i sztukę drugiej połowy XIX w. • scharakteryzować przemiany w kulturze w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • wyjaśnić, jaki wpływ na życie ludzi miało pojawienie się kultury masowej • opisać zjawisko demokracji • przedstawić idee polityczne drugiej połowy XIX w. • wskazać różnice w założeniach ideowych socjaldemokracji, narodowej demokracji oraz chadecji • wyjaśnić przyczyny ustanowienia 1 maja międzynarodowym świętem ludzi pracy • wyjaśnić różnice ideowe między rewolucjonistami i rewizjonistami • przedstawić główne postulaty encykliki <i>Rerum novarum</i> • omówić metody działania sufrażystek • wyjaśnić, jakie znaczenie dla kultury masowej miało odnowienie idei igrzysk olimpijskich • wymienić dyscypliny sportowe, które rozwijały się w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • wyjaśnić, dlaczego Juliusza Verne’a nazywa się prekursorem fantastyki naukowej
--	---	----------	--	---	---

			<ul style="list-style-type: none"> • idee polityczne drugiej połowy XIX w. 	<ul style="list-style-type: none"> • znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej • wpływ sportu na życie człowieka • przyczyny rozwoju antysemityzmu w XIX w. • wpływ sprawy Dreyfusa na wzrost antysemityzmu we Francji • przyczyny narodzin syjonizmu • znaczenie procesu demokratyzacji dla powstania partii masowych • przyczyny wydania encykliki <i>Rerum novarum</i> • przyczyny powstania i znaczenie ruchu emancypacji kobiet 	
	Europa i świat w drugiej połowie XIX i na początku XX w. – lekcja powtórzeniowa	1			
	Sprawdzian	1			

Ziemie polskie w drugiej połowie XIX i na początku XX w.

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXXII.1); XXXII.2); XXXII.3); XXXII.4) ZR – XXXII.1); XXXII.2) </p>	<p>Powstanie styczniowe (rozd. 21)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1856, 1862, 1863, 1864 • postacie: cara Aleksandra II, Andrzeja Zamoyskiego, Aleksandra Wielopolskiego, Jarosława Dąbrowskiego, Zygmunta Padlewskiego, Leopolda Kronenberga, wielkiego księcia Konstantego Romanowa, rabina Dow Ber Meiselsa, Aleksandra Sochaczewskiego, Ludwika Mierosławskiego, Mariana Langiewicza, Romualda Traugutta, Michała Murawjowa, Fiodora Berga, Michała Heidenreicha-Kruka, Józefa Hauke-Bosaka, François Rochebrune’a, Stanisława Brzóska, Piusa IX, Benedykta Dybrowskiego, Jana Czernieckiego, Aleksandra Czekanowskiego, Bronisława Piłsudskiego • przyczyny wybuchu powstania styczniowego • decyzje zawarte w <i>Manifestie</i> Tymczasowego Rządu Narodowego • skutki powstania styczniowego • przebieg i charakter działań zbrojnych w czasie powstania styczniowego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: odwilż posewastopolska, rewolucja moralna, manifestacje patriotyczne, kółka konspiracyjne, ugodowcy, tzw. żubry kresowe, Komisja Rządowa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Czerwoni, Biali, Komitet Miejski, towarzystwo Rolnicze, namiestnik, repolonizacja administracji sądownictwa, Szkoła Główna Warszawska, Komitet Centralny Narodowy, Ziemia i Wolność, żałoba narodowa, stan wojenny, branka, Tymczasowy Rząd Narodowy, <i>Manifest</i>, dyktator, konwencja Alvenslebena, państwo podziemne, Rząd Narodowy, partyzantka, insurekcja, żuawi śmierci, zsyłki, katorga, katorżnicy polska diaspora, konfiskaty, ukazy uwłaszczeniowe, powstanie zabajkalskie • oczekiwania i nadzieje Polaków związane z osobą cara Aleksandra II • cel organizowania manifestacji patriotycznych • dlaczego mogła pięciu poległych odgrywać istotną rolę w pamięci polskich patriotów w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • znaczenie żałoby narodowej dla demonstrowania uczuć patriotycznych 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić sytuację społeczno-polityczną w zaborze rosyjskim przed wybuchem powstania styczniowego • przedstawić stanowisko Aleksandra II w sprawie polskiej niepodległości • omówić stosunek społeczności żydowskiej do sprawy polskiej w przededniu powstania styczniowego • wyjaśnić symbolikę godła powstańczego • opisać przebieg powstania • scharakteryzować organizację polskiego państwa podziemnego w czasie powstania styczniowego • ocenić postawy społeczeństwa polskiego wobec powstania styczniowego • wyjaśnić, dlaczego żuawi śmierci byli uważani za jeden z najlepszych oddziałów powstania styczniowego • ocenić postawę i dokonania Romualda Traugutta • wskazać na mapie główne tereny działań zbrojnych prowadzonych przez powstańców i miejsca najważniejszych bitew • omówić stosunek rządów i narodów europejskich do powstania styczniowego • zająć stanowisko w dyskusji, czy powstanie styczniowe miało szansę zwycięstwa, i je uargumentować • ocenić znaczenie powstania styczniowego dla kształtowania się nowoczesnego narodu polskiego • przedstawić skutki powstania styczniowego • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że jedynymi beneficjentami powstania
--	--	----------	---	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> • cele polityki Aleksandra Wielopolskiego • przyczyny ogłoszenia branki z inicjatywy Aleksandra Wielopolskiego • różnice w programach Białych i Czerwonych • konieczność prowadzenia walk partyzanckich przez powstańców • skutki przyłączenia się Białych do powstania • przyczyny i skutki zawarcia przez Rosję układu z Prusami zwanego konwencją Alvenslebena • dlaczego kwestia uwłaszczenia chłopów miała kluczowe znaczenie dla walk powstańczych • dlaczego ogłoszenia ukazu carskiego o uwłaszczenie chłopów miało istotne znaczenie dla upadku powstania 	<p>styczniowego byli chłopci, i uzasadnić swoją decyzję</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić społeczne i ekonomiczne skutki uwłaszczenia chłopów w Królestwie Polskim • wyjaśnić, dlaczego Aleksandra Sochaczewskiego nazywamy malarzem syberyjskiej katorgi • scharakteryzować wkład polskich zesłańców w badania geologiczne Syberii • wymienić utwory literackie, malarskie, filmy związane tematyką z powstaniem styczniowym
--	--	--	---	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXXV.1; XXXV.3); XXXV.4) ZR – XXXV.2) </p>	<p> Królestwo Polskie i ziemie zabrane po powstaniu styczniowym (rozdz. 22) </p>	<p>2</p>	<p> Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1865, 1866–1869, 1867, 1875, 1879–1897 • postacie: Aleksandra Hercena, Stanisława Piotrowicza, Piotra Żylińskiego, Leona XIII, Adama Stanisława Krasieńskiego, Aleksandra Apuchtina • represje, które władze rosyjskie zastosowały wobec uczestników powstania styczniowego </p>	<p> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: represje, stan wojenny, unifikacja, katorga, przymusowe osiedlenie, konfiskata mienia, konwersja, indywidualna strategia oporu, litewski ruch narodowy, rusyfikacja, depolonizacja, Kraj Nadwiślański, język wykładowy, noc apuchtinowska, kurator oświaty, Carski Uniwersytet Warszawski, Kolegium Duchowne, kasata zakonów, Cerkiew greckokatolicka • dlaczego powstanie styczniowe wielu Rosjan traktowało jako „imponujący akt polskiej niewdzięczności” • dlaczego rusyfikacja szkolnictwa spotkała się z brakiem akceptacji i buntem ze strony uczniów </p>	<p> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić zmianę stosunku wielu Rosjan do Polaków po powstaniu styczniowym (nasilenie postaw szowinistycznych) • omówić politykę rusyfikacji w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych • wskazać podobieństwa i różnice w sytuacji Polaków w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych po powstaniu styczniowym • scharakteryzować postawy Polaków wobec rusyfikacji • wymienić represje zastosowane przez władze rosyjskie wobec uczestników powstania styczniowego • wyjaśnić, na czym polegała unifikacja Królestwa Polskiego z Cesarstwem Rosyjskim • omówić politykę władz carskich wobec Kościoła katolickiego na ziemiach zabranych po upadku powstania styczniowego • wymienić instytucje polskie zlikwidowane przez władze rosyjskie po upadku powstania styczniowego • wyjaśnić, na czym polegała utrata autonomii przez Królestwo Polskie • wyjaśnić, na czym polegał proces depolonizacji w urzędach • omówić proces rusyfikacji widoczny w przestrzeni publicznej na przykładzie pałacu Staszica • wymienić budowle, które wzniesiono w Warszawie po upadku powstania styczniowego, będące symbolami rosyjskiego panowania </p>
---	--	----------	---	---	---

					<ul style="list-style-type: none">• ocenić skuteczność polityki rusyfikacji zastosowanej wobec polskiego społeczeństwa• scharakteryzować zmiany w szkolnictwie na terenie Królestwa Polskiego w okresie tzw. nocy apuchtinowskiej• wyjaśnić, dlaczego największy nacisk na rusyfikację kładziono w oświacie• scharakteryzować politykę władz rosyjskich wobec Cerkwi greckokatolickiej na terenie Królestwa Polskiego• wyjaśnić, co miała symbolizować nazwa Kraj Nadwiślański, którą zastąpiono nazwą Królestwo Polskie
--	--	--	--	--	--

<p>ZP – XXXV.1); XXXV.3); XXXV.4)</p>	<p>Ziemie zaborów austriackiego i pruskiego po powstaniu styczniowym (rozdz. 23)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1861, 1885–1886, 1866, 1873, 1876, 1886, 1894, 1901, 1908 • postaci: Agenora Gołuchowskiego, Kazimierza Badeniego, Alfreda Potockiego, Juliana Dunajewskiego, Michała Drzymały, arcybiskupa Mieczysława Ledóchowskiego, Michała Bobrzyńskiego, Bronisławy Śmidowicz • formy walki mieszkańców zaboru pruskiego o zachowanie języka polskiego, religii i polskiego stanu posiadania • 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dyplom październikowy, patent lutowy, federalizacja, kraje koronne, autonomia, parlament krajowy, Sejm Krajowy, wybory kurialne, Wydział Krajowy, Rada Szkolna Krajowa, karty wyborcze, korupcja, adres do tronu, polski lojalizm, polonizacja administracji, namiestnik, Rada Państwa, Koło Polskie, minister do spraw Galicji, Landtag, Reichstag, kulturkampf, germanizacja, Provinz Posen, Komisja Kolonizacyjna, parcelacja, rugi pruskie, Związek Popierania Niemczyzny w Marchiach Wschodnich – Hakata (HKT), hakatyści, strajk dzieci we Wrześni, ustawa kagańcowa • znaczenie decyzji zawartych w patencie lutowym dla federalizacji państwa austriackiego • na czym polegał protest Michała Drzymały • na czym polegały dalekosiężne skutki działalności Hakaty • dlaczego polityka kulturkampfu miała na terenie zaboru pruskiego ostrze antypolskie • dlaczego rugi pruskie spotkały się z ostrym sprzeciwem opinii międzynarodowej • warunki funkcjonowania autonomii galicyjskiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać postawy Polaków wobec polityki władz zaborczych w Galicji • przedstawić pozycję Polaków w monarchii Habsburgów • wyjaśnić sytuację międzynarodową państwa Habsburgów, w której doszło do wprowadzenia autonomii galicyjskiej • scharakteryzować politykę władz zaboru pruskiego wobec Polaków • wyjaśnić, jakie znaczenie dla zachowania tożsamości narodowej Polaków w Galicji miał dostęp do szkolnictwa, urzędów i sądownictwa w języku polskim • opisać postawę arcybiskupa Mieczysława Ledóchowskiego wobec władz pruskich • omówić symboliczne znaczenie wozu Drzymały w polskiej kulturze • scharakteryzować politykę władz pruskich wobec nauczania w języku polskim • porównać politykę Prus i Austrii wobec mieszkańców dawnych ziem polskich • opisać postawy Polaków wobec germanizacji • ocenić funkcjonowanie kurialnego systemu wyborczego w Galicji • wymienić przykłady działań przedstawicieli władz polskich w Galicji, w których była widoczna ich niezależność od władz wiedeńskich
---------------------------------------	--	----------	---	--	--

				<ul style="list-style-type: none">• przyczyny ogłoszenia przez Sejm Krajowy adresu do tronu w 1866 r.	
--	--	--	--	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXXV.2); ZR – XXXV.1); XXXV.2)</p>	<p>Przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. (rozdz. 24)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1851, 1889 • postacie: Karola Scheiblera, Izraela Poznańskiego, Stanisława Lilpopa, Leopolda Kronenberga, Bernarda Hantkego, Hipolita Cegielskiego, Ferdinanda Schichaua, Ludwika Zieleniewskiego, Franciszka Stefczyka, Piotra Wawrzyniaka, Konstantego Rudzkiego • okręgi i ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. oraz gałęzie przemysłu, które się tam rozwijały • największe miasta na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: granica celna, Łódzki Okręg Przemysłowy, Zagłębie Dąbrowskie, Staropolski Okręg Przemysłowy, Bank Handlowy, Białostocki Okręg Przemysłowy, Zagłębie Borysławskie, Zagłębie Krakowskie, urbanizacja, drobnomieszczaństwo, inteligencja, burżuazja, struktura własności ziemi, uwłaszczenie, serwituty, modernizacja, kultura rolna, rozdrobnione gospodarstwa, kasy pożyczkowo-zapomogowe, krakus, spółki parcelacyjne, spółdzielnie rolnicze • znaczenie zniesienia granicy celnej z Rosją dla rozwoju gospodarczego Królestwa Polskiego • znaczenie napływu kapitału zagranicznego w latach 70. XIX w. dla industrializacji Kongresówki • znaczenie rozwoju polskich przedsiębiorstw w Wielkopolsce dla budowania polskiej tożsamości narodowej pod zaborem pruskim • dlaczego Galicja do lat 80. XIX w. nie miała możliwości wkroczenia w fazę industrializacji • przyczyny powstania nowych grup zawodowych i nowych klas społecznych • przyczyny różnic w rozwoju rolnictwa w poszczególnych zaborach 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny przemian gospodarczych w ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. • porównać zmiany społeczno-gospodarcze w poszczególnych zaborach • wymienić okręgi i ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w. i wskazać je na mapie • omówić rolę Łódzkiego Okręgu Przemysłowego w rozwoju gospodarczym Królestwa Polskiego • scharakteryzować działalność gospodarczą Hipolita Cegielskiego • porównać warunki rozwoju przemysłu w zaborach pruskim i austriackim • wskazać główne problemy przemysłu Galicji w latach 50. XIX w. • rozstrzygnąć, czy słusznie Łódź uznano za jeden z symboli procesów urbanizacyjnych zachodzących na ziemiach polskich, i uzasadnić swoją odpowiedź • wymienić główne problemy społeczne w Warszawie drugiej połowy XIX w. • porównać proces urbanizacji w trzech zaborach • opisać wpływ industrializacji na przemiany społeczne w poszczególnych zaborach • scharakteryzować sytuację społeczno-gospodarczą na wsi w poszczególnych zaborach • scharakteryzować kierunki polskiej emigracji zarobkowej w drugiej połowie XIX w.
--	--	----------	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none">• dlaczego serwituty stanowiły zagadnienie sporne między dworem i wsią• znaczenie krzewienia kultury rolnej dla modernizacji rolnictwa	<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego w kulturze i historii polskiej zakorzenił się obraz krakusa jako symbolu polskości i patriotyzmu
--	--	--	---	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXXV.6) ZR – XXXV.3)</p>	<p>Ruchy polityczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. (rozdz. 25)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1869, 1882, 1892, 1893, 1895, 1897, 1900 • postacie: Józefa Szujskiego, Stanisława Tarnowskiego, Stanisława Koźmiana, Floriana Ziemiałkowskiego, Kazimierza Grocholskiego, Michała Bobrzyńskiego, Aleksandra Świętochowskiego, Ludwika Waryńskiego, Ludwika Kulczyckiego, Feliksa Perła, Stanisława Mendelso, Bolesława Limanowskiego, Edwarda Abramowskiego, Józefa Piłsudskiego, Aleksandra Sulikiewicza, Stanisława Wojciechowskiego, Juliana Marchlewskiego, Róży Luksemburg, Feliksa Dzierżyńskiego, Ignacego Daszyńskiego, Jędrzeja Moraczewskiego, Hermana Liebermana, Tadeusza Regera, Zygmunta Miłkowskiego, Romana Dmowskiego, Zygmunta Balickiego, Ludwika Popławskiego, Wojciecha Korfantego, Marii i Bolesława Wysłouchów, Wincentego Witosa, Jakuba Bojko, Jana Stapińskiego, Stanisława Stojalskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stańcyzy, <i>Teka Stańczyka</i>, trójlojalizm, liberałowie, praca organiczna, praca u podstaw, pozytywiści/organicznicy, alfabetyzacja, emancypacja kobiet, asymilacja Żydów, „pokolenie niepokornych”, Socjalno-Rewolucyjna Partia Proletariat – I Proletariat, ogólnoswiatowa rewolucja, strajk, terror, anarchizm, blankizm, II Proletariat, Polska Partia Socjalistyczna, bibuła, Socjaldemokracja Królestwa Polskiego (SDKP), Socjaldemokracja Królestwa Polskiego i Litwy (SDKPiL), Polska Partia Socjaldemokratyczna Galicji i Śląska (PPSD), Liga Polska, Związek Młodzieży Polskiej Zet (ZMP Zet), Uniwersytet Latający, Liga Narodowa (LN), Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne (SND), Narodowa Demokracja, endecja, stronnictwo wszechpolskie, Towarzystwo Oświaty Narodowej (TON), Polskie Towarzystwo Gimnastyczne Sokół, Stronnictwo Ludowe (SL), Polskie Stronnictwo Ludowe (PSL), PSL-Piast, PSL-Lewica, Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich • na czym polegała postawa legalistyczna 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić tezy zawarte w <i>Tece Stańczyka</i> • ocenić rezultaty polityki ugodowców w Królestwie Polskim w drugiej połowie XIX w. • przedstawić proces formowania się nowoczesnych ruchów politycznych na ziemiach polskich • omówić programy pierwszych polskich partii politycznych działających pod zaborami • przedstawić stosunek poszczególnych ugrupowań politycznych do kwestii niepodległościowej • przedstawić sylwetki najważniejszych działaczy politycznych polskiej lewicy niepodległościowej • wyjaśnić, w jaki sposób pieśń <i>Czerwony sztandar</i> odzwierciedlała główne postulaty ruchu socjalistycznego • przedstawić główne postulaty dotyczące niepodległości prezentowane przez Ligę Polską • omówić rolę Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego Sokół w ruchu niepodległościowym • wymienić cele, które stawiało sobie Polskie Stronnictwo Ludowe • porównać programy polskich ruchów politycznych w drugiej połowie XIX i na początku XX w., wskazując podobieństwa i różnice
--	--	----------	--	---	---

		<ul style="list-style-type: none"> • partie polityczne powstałe w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • organy prasowe partii powstałych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • główne postulaty partii politycznych powstałych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • głównych działaczy partii politycznych powstałych w drugiej połowie XIX i na początku XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Galicja stała się głównym ośrodkiem polskich konserwatystów • cele, które stawiali sobie pozytywiści/organicznicy • dlaczego na przełomie lat 70. i 80. XIX w. propozycje polskich liberałów i konserwatystów zaczęły się wyczerpywać • różnice programowe między PPS i SDKPiL • różnice w programach pierwszych organizacji narodowych • dlaczego początki ruchu ludowego związane są z Galicją 	
--	--	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXXV.7) ZR – XXXV.4); XXXV.5)</p>	<p>Rewolucja 1905–1907 i polskie organizacje niepodległościowe (rozdz. 26)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1881, 1905–1907, I 1905, X 1905, 1908, 1910, 1911, 1912 • postacie: Ignacego Hryniewieckiego, Sergiusza Witte, Aleksandra Kiereńskiego, Piotra Stołypina, Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Amelii Piwko, Pauliny Klinowej, Zofii Owczarek-Jagodzińskiej, Georgija Skałona, Kazimierza Sosnkowskiego, Władysława Sikorskiego, Mariana Żegoty Januszajtisa • przyczyny i następstwa wybuchu rewolucji 1905–1907 w Rosji • przyczyny i następstwa rewolucji 1905 r. na ziemiach polskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Narodna Wola, narodnicy, Socjaliści Rewolucjoniści (SR), eserowcy, mienszewicy, bolszewicy, „krwawa niedziela”, kalendarz juliański, petycja, ukaz tolerancyjny, manifest październikowy, Duma Państwowa, kadeci, „krawaty Stołypina”, miry, ziemstwa, strajk szkolny, Organizacja Bojowa, PPS-Frakcja Rewolucyjna, PPS-Lewica, Koło Polskie w Dumie, Związek Walki Czynnej (ZWC), Towarzystwo Strzelec, Związek Strzelecki, Zarzewiacy, Polskie Drużyny Strzeleckie, Tymczasowa Komisja Skonfederowanych Stronnictw Niepodległościowych (TKSSN), komendant związków strzeleckich, Polska Macierz Szkolna, „czwarte powstanie”, „pierwsza rewolucja” • wpływ zamachu na życie Aleksandra II na politykę rosyjską • dlaczego doszło do rozłamu w PPS • dlaczego Roman Dmowski uważał Niemcy za głównego wroga Polski • dlaczego endecy wzięli udział w wyborach do Dumy Państwowej • dlaczego Galicja była głównym miejscem tworzenia organizacji niepodległościowych • przyczyny odrodzenia nastrojów niepodległościowych 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić główne ugrupowania polityczne działające w carskiej Rosji w latach 1905–1907 • scharakteryzować przyczyny, przebieg i skutki rewolucji w Rosji 1905–1907 • przedstawić trzy wizje polityki względem caratu w 1905 r. – endecji, PPS i SDKPiL • omówić konsekwencje rewolucji 1905 r. dla społeczeństwa polskiego pod zaborem rosyjskim • omówić działalność Polskiej Macierzy Szkolnej • scharakteryzować działalność Organizacji Bojowej • wyjaśnić stosunek polskich ugrupowań politycznych do wyborów do Dumy Państwowej • opisać cele najważniejszych organizacji niepodległościowych na ziemiach polskich działających przed wybuchem I wojny światowej • scharakteryzować cele, skład i działalność TKSSN • porównać przyczyny i przebieg rewolucji w latach 1905–1907 w Rosji i w Królestwie Polskim
---	--	----------	---	--	--

<p>ZP – XXXVI.1); XXXVI.2); XXXVI.3); XXXVI.4) ZR – XXXVI.1); XXXVI.2); XXXVI.3)</p>	<p>Kultura i nauka na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. (rozdz. 27)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1871, 1896, 1905 • postaci: Henryka Sienkiewicza, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Bolesława Prusa, Elizy Orzeszkowej, Marii Konopnickiej, Maksymiliana Gieryskiego, Józefa Chełmońskiego, Aleksandra Gieryskiego, Juliusza i Wojciecha Kossaków, Jana Matejki, Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Stanisława Przybyszewskiego, Stanisława Wyspiańskiego, Włodzimierza Tetmajera, Lucjana Rydla, Jana Kasprowicza, Władysława Orkana, Władysława Stanisława Reymonta, Stefana Żeromskiego, Stanisława Witkiewicza, Jacka Malczewskiego, Olgi Boznańskiej, Józefa Mehoffera, Karola Szymanowskiego, Mieczysława Karłowicza, Feliksa Nowosielskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Heleny Modrzejewskiej, Zygmunta Wróblewskiego, Karola Olszewskiego, Marii Skłodowskiej-Curie, Jana 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Literacka Nagroda Nobla, „ku pokrzepieniu serc”, Młoda Polska, dekadentyzm, Zielony Balonik, Jama Michalika, symbolizm, witraże, Akademia Umiejętności, historiografia, krakowska szkoła historyczna, warszawska szkoła historyczna, kultura masowa, fotoplastykon, ogrody jordanowskie, skauting • znaczenie twórczości Jan Matejki dla umacniania polskiej tożsamości narodowej • dlaczego Kraków stał się stolicą twórców młodopolskich • rolę, którą odgrywały towarzystwa naukowe • dlaczego sport jest jednym z najważniejszych elementów kultury masowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować główne nurty w sztuce polskiej w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • wymienić najważniejszych twórców literatury polskiej w drugiej połowie XIX i na początku XX w. i podać przykłady ich dzieł • omówić rozwój kultury masowej na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • scharakteryzować rozwój polskiej nauki w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • wyjaśnić, dlaczego o dziełach Henryka Sienkiewicza zwykle się mówi, że powstały „ku pokrzepieniu serc” • wyjaśnić, jaką rolę odegrała Akademia Umiejętności w rozwoju polskiej nauki • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Maria Skłodowska-Curie przetrwała kobietom szlaki w świecie nauki, oraz uzasadnić swoją odpowiedź • wyjaśnić różnicę w postrzeganiu przyczyn upadku Rzeczypospolitej przez krakowską i warszawską szkołę historyczną • porównać warunki rozwoju polskiej kultury w trzech zaborach • wymienić pierwszych polskich laureatów Nagrody Nobla
--	---	----------	---	--	--

			<p>Baudouina de Courtenaya, Ludwika Zamenhofa, Józefa Szujskiego, Michała Bobrzyńskiego, Tadeusza Korzona, Władysława Smoleńskiego, Poli Negri, Henryka Jordana, Karoliny Kocięckiej, Andrzeja Małkowskiego</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze dzieła polskich pisarzy, malarzy, kompozytorów w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • cechy sztuki polskiego pozytywizmu • wartości, do których odwoływali się twórcy młodopolscy • najważniejsze osiągnięcia Polaków w dziedzinie nauki w drugiej połowie XIX i na początku XX w. 		
	Ziemie polskie w drugiej połowie XIX i na początku XX w. – lekcja powtórzeniowa	1			
	Sprawdzian	1			

Wielka Wojna i okres międzywojenny

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXXVII.1) ZR – XXXVII.1)</p>	<p>O dominację w Europie i na świecie (rozdz. 28)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1873, 1877, 1878, 1881, 1882, 1904, 1905, 1907, 1911, 1912, 1913 • postacie: Ottona von Bismarcka, Wilhelma I, Wilhelma II, Franciszka Józefa I, Aleksandra II, Aleksandra III, Mikołaja II, Bernharda von Bülowa • państwa, które zawarły trójporozumienie i trójprzymierze • konflikty, które zagrażały pokojowi na świecie na przełomie XIX i XX w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sojusz trzech cesarzy, sojusz w Schönbrunn, „chory człowiek Europy”, wojna rosyjsko-turecka, panslawizm, kongres pokojowy w Berlinie, suwerenność, „pigmeje Europy”, dwuprzymierze, traktat trójcesarski, trójprzymierze, bismarckowski system sojuszy, konwencja wojskowa, <i>entente cordiale</i>, trójporozumienie, konferencja w Algeciras, pierwszy kryzys marokański, drugi kryzys marokański, „skok Pantery”, kocioł bałkański, bałkanizacja, „pole bitewne Europy” na początku XX w., I wojna bałkańska, II wojna bałkańska, kryzys bałkański, aneksja, traktat pokojowy w Londynie, pokój w Bukareszcie • dlaczego Turcję nazywano „chorym człowiekiem Europy” • przyczyny wybuchu wojny rosyjsko-tureckiej w 1877 r. • znaczenie idei panslawizmu dla konfliktu na Bałkanach • dlaczego, mówiąc o małych bałkańskich narodach, Bismarck użył sformułowania „pigmeje Europy” • cel bismarckowskiego systemu sojuszy • dlaczego Włosi przyjęli sojusz oferowany im przez II Rzeszę 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia sojuszu w Schönbrunn • wyjaśnić, w jaki sposób sojusz trzech cesarzy z 1873 r. wpłynął na sytuację międzynarodową w Europie • scharakteryzować proces formowania się trójprzymierza • wymienić główne postanowienia aktu trójprzymierza • rozstrzygnąć, czy postanowienia aktu trójprzymierza były sprzeczne z zawartymi wcześniej porozumieniami w Schönbrunn • wymienić główne postanowienia <i>entente cordiale</i> • wskazać na mapie państwa wchodzące w skład trójprzymierza i trójporozumienia • wskazać na mapie tereny będące punktami zapalnymi w polityce europejskiej w przededniu I wojny światowej • wyjaśnić, jaką rolę wizerunkową odgrywało wybudowanie dwóch mostów upamiętniających sojusz francusko-rosyjski – w Paryżu mostu Aleksandra III i w Petersburgu mostu Trójcy Świętej • przedstawić cele wizyty Wilhelma II w Maroku • wskazać na mapie główne tereny działań zbrojnych w trakcie I i II wojny bałkańskiej • omówić zmiany terytorialne na Bałkanach po I i po II wojnie bałkańskiej • omówić rolę trójprzymierza i trójporozumienia w kształtowaniu się sytuacji politycznej w Europie na przełomie XIX i XX w.
--	---	----------	---	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • co zaniepokoiło Rosję, gdy upubliczniono treść sojuszu dwuprzemierza • co oznaczały słowa Bernharda von Bülowa „Nikogo nie chcemy postawić w cieniu, ale domagamy się naszego miejsca pod słońcem” • co spowodowało, że w 1904 r. Francja i Wielka Brytania przezwyciężyły wielowiekowy okres konfliktów i podpisały „serdeczne porozumienie” • dlaczego Wilhelm II domagał się równości wszystkich państw w dostępie do dóbr Maroka • dlaczego podział łupów po I wojnie doprowadził do wybuchu II wojny bałkańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym był kocioł bałkański i jaki miał wpływ na sytuację w Europie na początku XX w. • opisać kryzysy marokańskie, a następnie przedstawić ich wpływ na politykę międzynarodową
--	--	--	---	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXXVII.2); XXXVII.3); XXXVII.5) ZR – XXXVII.2); XXXVII.3); XXXVII.4); </p>	<p>Wielka Wojna 1914–1918 (rozdz. 29)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 28 VI 1914, 28 VII 1914, 1914, IX 1914, 1915, 1916, 1917, III 1918, VII–VIII 1918, 11 XI 1918 • postacie: Franciszka Ferdynanda, Gawriła Principa, Raymonda Poincarego, Alfreda von Schlieffena, Helmutha von Moltke, Augusta von Mackensena, Aleksieja Brusilowa, Arthura Zimmermanna, Thomasa Woodrowa Wilsona, Ferdynanda Focha • bezpośrednie przyczyny wybuchu I wojny światowej • nowe środki walki użyte w czasie I wojny światowej • strony walczące i państwa uczestniczące w Wielkiej Wojnie • konsekwencje I wojny światowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zamach, arcyksiążę, ultimatum, państwa centralne, ententa, alianci, I wojna światowa / Wielka Wojna, wojna błyskawiczna, bitwa nad rzeką Marną, okopy, wojna pozycyjna, karabiny maszynowe, bitwa nad Sommą, bitwa pod Verdun, bitwa pod Ypres, gazy bojowe, maski przeciwgazowe, samoloty rozpoznawcze, samoloty myśliwskie, sterowce, bombowce, czołgi (tanki), bitwa pod Tannenbergiem, bitwa pod Gorlicami, wojna manewrowa, pokój w Brześciu, bitwa na półwyspie Gallipoli, operacja desantowa, U-Booty, okręty podwodne, wojna psychologiczna, nieograniczona wojna podwodna, eskadra La Fayette’a, druga bitwa nad Marną, ofensywa stu dni, morale żołnierzy, dezercja, rady żołnierskie, rewolucja, rozejm w Compiègne, wojna totalna, grypa hiszpanka, nacjonalistyczny ruch młodoturecki, eksterminacja Ormian, ludobójstwo, czystki etniczne, reglamentacja żywności, czarny rynek, ferment społeczny, pokój w Brześciu nad Bugiem • dlaczego zabicie arcyksięcia Franciszka Ferdynanda doprowadziło do wybuchu I wojny światowej • na czym polegała wojna pozycyjna 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować nastawienie Europejczyków do wojny • przedstawić przebieg walk na poszczególnych frontach I wojny światowej • opisać przemiany w sztuce wojennej w latach 1914–1918 • rozstrzygnąć, czy Wielką Wojnę można uznać za najkrwawszy konflikt w historii, i uzasadnić odpowiedź • ocenić, czy słusznie bitwa pod Verdun jest uważana za jedną z największych tragedii w dziejach Francji • wyjaśnić różnicę w charakterze działań zbrojnych na froncie wschodnim i zachodnim • przedstawić rolę wojsk złożonych z Afroamerykanów i żołnierzy pochodzących z kolonii w działaniach I wojny światowej • wyjaśnić przyczyny klęski państw centralnych w I wojnie światowej • wskazać na mapie przebieg frontów i miejsca największych bitew I wojny światowej • scharakteryzować sytuację, która doprowadziła do ludobójstwa Ormian • scharakteryzować obraz powojennej Europy, uwzględniając sytuację społeczną, polityczną i gospodarczą
---	---	----------	--	--	---

				<ul style="list-style-type: none">• dlaczego Włosi przyłączyli się do wojny po stronie ententy• cel bitwy na półwyspie Gallipoli• dlaczego USA przystąpiły do I wojny światowej• przyczyny konfliktu między ruchem młodotureckim i Ormianami	
--	--	--	--	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXXVII.4); XXXVII.5)</p>	<p>Rewolucje rosyjskie (rozdz. 30)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1917, 8 III / 23 II 1917, IV 1917, 6/7 XI / 24/25 X 1917, III 1918, 1918–1923 • postacie: Mikołaja II, Grigorija Rasputina, Aleksandra Kiereńskiego, Włodzimierza Lenina, Aleksandra Kołczaka, Antona Denikina, Piotra Wrangla, Nikołaja Judenicza, Lwa Trockiego • dwie rewolucje rosyjskie, do których doszło w 1917 r. • rezultat rewolucji lutowej i rewolucji październikowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: bolszewicy, mienszewicy, eserowcy, kadeci, Piotrogradzka Rada Robotnicza i Żołnierska, Rząd Tymczasowy, dwuwładza, abdykacja, rady (sowiety), tezy kwietniowe, bojówki militarne, Czerwona Gwardia, rewolucja lutowa, rewolucja październikowa, Pałac Zimowy, Rada Komisarzy Ludowych, dekret o pokoju, dekret o ziemi, rozpędzenie konstytuandy, dyktatura proletariatu, traktat pokojowy w Brześciu nad Bugiem, Mitteleuropa, czwórprzymierze, wojna domowa, biali, powstanie marynarzy Floty Bałtyckiej w Kronsztadzie, Ekspedycja Niedźwiedź Polarny, Armia Czerwona, Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich (ZSRS), państwo federacyjne, eksport rewolucji • dlaczego car Mikołaj II zmienił nazwę Petersburg na Piotrogród • co doprowadziło do zamordowania mnicha Grigorija Rasputina • dlaczego abdykował car Mikołaj II • do doprowadziło do zamordowania cara Mikołaja II i jego rodziny • dlaczego USA zdecydowały o wysłaniu ekspedycji wojskowej do Rosji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu rewolucji lutowej • przedstawić rolę robotników w rewolucji lutowej • omówić programy ugrupowań politycznych czasu rewolucji rosyjskich • scharakteryzować okres dwuwładzy w Rosji • wyjaśnić, jaką rolę w przewrocie bolszewickim odegrały Niemcy • przedstawić postulaty zawarte w tezach kwietniowych • wymienić postanowienia dekretu o pokoju i dekretu o ziemi • rozstrzygnąć, czy bolszewicy w rzeczywistości byli reprezentantami ludu, oraz uzasadnić odpowiedź • scharakteryzować dyktaturę proletariatu • wyjaśnić, jaką rolę w sprawowaniu władzy przez bolszewików odgrywał terror • wskazać różnice między terrorem w Rosji za czasów Lenina i we Francji za czasów Rebespierre’a • wyjaśnić cel ekspedycji wojsk amerykańskich w Rosji • omówić znaczenie pokoju brzeskiego dla dalszych losów Rosji • przedstawić przebieg wojny domowej w Rosji • ocenić skutki wojny domowej w Rosji • wskazać na mapie rejony walk z tzw. białymi generałami • pokazać na mapie zasięg terytorialny ZSRS w 1922 r.
--	--	----------	---	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXXVIII.1); XXXVIII.2); XXXVIII.3); XXXVIII.4) ZR – XXXVIII.1); XXXVIII.2); XXXVIII.3); XXXVIII.4); XXXVIII.5) </p>	<p>Polacy w czasie Wielkiej Wojny (rozdz. 31)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 6 VIII 1914, 14 VIII 1914, 5 XI 1916, 1917, VII 1917, I 1918, 3 VI 1918 • postacie: wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza, Zygmunta Wielopolskiego, Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Józefa Dowbora-Muśnickiego, Władysława Leopolda Jaworskiego, Leona Bilińskiego, Juliusza Leo, Hansa von Beselera, Zdzisława Lubomirskiego, Aleksandra Kakowskiego, Józefa Ostrowskiego, Józefa Kucharzewskiego, Józefa Hallera, Władysława Sikorskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Thomasa Woodrowa Wilsona • polskie formacje wojskowe walczące na frontach Wielkiej Wojny • polskie orientacje polityczne w czasie I wojny światowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: odezwa, Komitet Narodowy Polski (KNP), Legion Puławski, Legion Lubelski, Brygada Strzelców Polskich, I Korpus Polski, Deklaracja praw narodów Rosji, monarchia trialistyczna, I Kompania Kadrowa, Naczelny Komitet Narodowy (NKN), Legiony Polskie, Komenda Legionów, komendant I Brygady, Polska Organizacja Wojskowa (POW), II i III Brygada Legionów Polskich, Akt 5 listopada, akt dwóch cesarzy, Rada Regencyjna, generał-gubernator, Polnische Wehrmacht, kryzys przysięgowy, internowanie, Ukraińska Republika Ludowa, układ w Brześciu, Armia Polska we Francji, błękitna armia, Armia Hallera, Kompania Bajonczyków, Legia Cudzoziemska, Komitet Narodowy Polski w Lozannie, 13. punkt orędzia prezydenta USA do Kongresu, deklaracja Francji i Wielkiej Brytanii • co było rzeczywistym celem bolszewików, gdy ogłaszali Deklarację praw narodów Rosji • dlaczego Polacy wzięli nadzieje na odzyskanie niepodległości z wybuchem Wielkiej Wojny • dlaczego działania I Kompanii Kadrowej nie spotkały się z poparciem mieszkańców Królestwa Polskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozstrzygnąć, czy można uznać, że odezwa wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza wzywała Polaków do tworzenia oddziałów zbrojnych i walki u boku Rosji, oraz uzasadnić odpowiedź • wymienić obietnice wielkiego księcia Mikołaja Mikołajewicza zawarte w odezwie z sierpnia 1914 r. • scharakteryzować orientacje polityczne Polaków przed wybuchem wojny • wyjaśnić, jakie polskie siły polityczne poparły Rosję w 1914 r. • wyjaśnić, jaką rolę miał pełnić Komitet Narodowy Polski powstały w 1914 r. • wymienić polskie formacje, które walczyły u boku Rosji w czasie I wojny światowej • wyjaśnić, jak doszło do powstania I Kompanii Kadrowej oraz pokazać na mapie jej szlak bojowy • wyjaśnić cel ogłoszenia Aktu 5 listopada oraz scharakteryzować decyzje w nim zawarte • ocenić decyzję Józefa Piłsudskiego, która doprowadziła do kryzysu przysięgowego • rozstrzygnąć, czy Komitet Narodowy Polski powstały w Lozannie był reprezentacją polityczną wszystkich Polaków, oraz uzasadnić odpowiedź • wskazać na mapie miejsca bitew stoczonych podczas Wielkiej Wojny z udziałem polskich legionistów • wskazać na mapie miejsca internowania legionistów po kryzysie przysięgowym
---	---	----------	--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny, dla których Francja i Wielka Brytania wydały deklarację w sprawie polskiej dopiero w 1918 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • omówić znaczenie dla Polaków 13. punktu orędzia prezydenta Wilsona • scharakteryzować stanowiska mocarstw wobec sprawy polskiej w latach 1914–1918 • przedstawić rolę Legionów Polskich w działaniach zbrojnych w czasie I wojny światowej • określić straty ludnościowe poniesione przez Polaków w czasie I wojny światowej • wymienić trudności, z jakimi musieli się borykać mieszkańcy ziem polskich zniszczonych w czasie I wojny światowej
--	--	--	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXXIX.2); XXXIX.3); XXXIX.4) ZR – XXXIX.1); XXXIX.2); XXXIX.4) </p>	<p>Koniec wojny i ład wersalski (rozd. 32)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1919, I 1919, 28 VI 1919, 28 VI 1919, 1921–1922, 1922, 1925 • postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Davida Lloyd George’a, Georges’a Clemenceau, Vottoria Emanuele’a Orlando, Mustafy Kemala, Arthura Balfoura • postanowienia traktatu wersalskiego • państwa, których politycy tworzyli tzw. Wielką Czwórkę • nowe państwa powstałe po I wojnie światowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Republika Weimarska, Republika Turecka, pacyfizm, konferencja pokojowa w Paryżu, Wielka Czwórka, zasada samostanowienia narodów, plebiscyty, Liga Narodów, rewizjonizm, traktat wersalski, Zagłębie Saary, Eupen, Malmédy, Szlezwik, Wolne Miasto Gdańsk, strefa zdemilitaryzowana, reparacje wojenne, mały traktat wersalski, Królestwo Serbów, Chorwatów, Słoweńców (SHS), terytoria mandatowe, traktat w Saint-Germain-en-Laye, traktat w Neuilly-sur-Seine, traktat w Trianon, traktat w Sèvres, osadnicy żydowscy, nowy układ geopolityczny, ład wersalski, układ w Rapallo, układ w Locarno, pakt reński, konferencja w Waszyngtonie, system waszyngtoński • przyczyny rozpadu Austro-Węgier • przyczyny powstania Republiki Weimarskiej • przyczyny utraty pozycji światowych liderów przez Wielką Brytanię i Francję • przyczyny popularności idei pacyfistycznych • dlaczego I wojna światowa wpłynęła na emancypację kobiet 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zmiany na mapie politycznej świata po I wojnie światowej • wymienić postanowienia traktatu wersalskiego • scharakteryzować politykę państw ententy względem państw centralnych (poza Niemcami) po zakończeniu Wielkiej Wojny • omówić znaczenie konferencji waszyngtońskiej dla pokoju na świecie • rozstrzygnąć, czy do konferencji paryskiej można odnieść stwierdzenie, że nieobecni nie mają racji, a silniejszy może więcej, oraz uzasadnić odpowiedź • wymienić główne postanowienia traktatu dotyczące Niemiec • wyjaśnić, dlaczego postanowienia traktatu wersalskiego miały dla Niemiec istotne konsekwencje gospodarcze • wskazać na mapie nowe państwa powstałe w wyniku rozpadu Austro-Węgier • wskazać na mapie nowe państwa, które powstały z ziem Cesarstwa Rosyjskiego • scharakteryzować znaczenie paktu reńskiego dla pokoju w Europie • wyjaśnić, czym był mały traktat wersalski • wyjaśnić, czym był system wersalski i jakie miał znaczenie dla polityki międzynarodowej • wyjaśnić kwestię Palestyny w polityce międzynarodowej po I wojnie światowej • wyjaśnić, dlaczego o traktacie pokojowym podpisanym w Wersalu mówiono, że „stworzył nową wojnę”
--	--	----------	---	---	---

			<ul style="list-style-type: none">• dlaczego delegacja Rosji nie została zaproszona na konferencję paryską• zasady systemu bezpieczeństwa postulowane przez prezydenta Wilsona• przyczyny decyzji o przeprowadzeniu plebiscytu na danym obszarze• cel utworzenia Ligi Narodów• różnicę w stanowisku Francji i Wielkiej Brytanii w stosunku do Niemiec na konferencji paryskiej• cel podpisania tzw. małego traktatu wersalskiego• dlaczego Liga Narodów nie spełniła pokładanych w niej nadziei• dlaczego wśród Węgrów jest wciąż żywa trauma spowodowana układem podpisanym w Trianon• dlaczego układ w Rapallo stanowił zagrożenie dla ładu wersalskiego	
--	--	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XXXIX.1); XXXIX.5) ZR – XXXIX.3) </p>	<p>Gospodarka w dwudziestoleciu międzywojennym (rozdz. 33)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 24 X 1929, 1933, 1935 • postacie: Johna Maynarda Keynesa, Franklina Delano Roosevelta, Henry’ego Forda, Ala Capone, Florence Owens Thompson 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: system kartkowy, inflacja, hiperinflacja, nadprodukcja, akcje, spekulacje, prohibicja, giełda, krach na giełdzie w Nowym Jorku, „czarny czwartek”, wielki kryzys, bezrobocie, pauperyzacja, stopa bezrobocia, nożyce cen, neomerkantylizm, ceny dumpingowe, interwencjonizm, koniunktura gospodarcza, ustawodawstwo socjalne, „wioski Hoovera”, New Deal • jakie działania państwa przyczyniają się do wzrostu inflacji • dlaczego Stany Zjednoczone stały się najsilniejszą gospodarką świata • dlaczego prohibicja przyczyniła się do wzrostu przestępczości zorganizowanej • dlaczego skutki kryzysu, który rozpoczął się w USA, szybko odczuły państwa europejskie • dlaczego dochodziło do licznych samobójstw właścicieli firm • dlaczego państwa zaczęły stosować politykę neomerkantylną • dlaczego załamanie gospodarcze doprowadziło do kryzysu demokracji parlamentarnej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację społeczno-gospodarczą na świecie po Wielkiej Wojnie • wyjaśnić, jak kryzys gospodarczy w Niemczech po I wojnie światowej wpłynął na wartość pieniądza • wymienić przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego • omówić przebieg „czarnego czwartku” • przedstawić dobre i złe strony wprowadzenia prohibicji przez władze amerykańskie • przedstawić przebieg wielkiego kryzysu • wyjaśnić, dlaczego zdjęcie przedstawiające Florence Owens Thompson stało się jedną z ikon wielkiego kryzysu • scharakteryzować założenia New Deal • wyjaśnić, w jaki sposób New Deal przyczynił się do wyjścia USA z zapaści gospodarczej • wymienić społeczne i polityczne skutki wielkiego kryzysu gospodarczego na świecie
--	--	----------	--	---	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP –XL.2) ZR – XL.2)</p>	<p>Faszyzm we Włoszech (rozd. 34)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1921, 1922, 1923, 1925, 1929 • postaci: Gabriela d’Annunzio, Benita Mussoliniego, Wiktora Emanuela III, Luigiego Facy, Giacomina Matteottiego, Óscara Carmony 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: demagog, populizm, rządy autokratyczne (autorytarne), „ukradzione zwycięstwo”, faszyzm, Narodowa Partia Faszystowska (PNF), marsz czarnych koszul, marsz na Rzym, Milicja Faszystowska, dyktator, matactwa, kult wodza (kult jednostki), państwo totalitarne, wódz – duce, Wielka Rada Faszystowska, pakt laterański, Państwo Watykańskie, eksterytorialność, konkordat, Balilla • dlaczego faszyci po przejęciu władzy wprowadzili program robót publicznych 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny odejścia części państw europejskich od demokratycznego modelu władzy • wymienić czynniki, które umożliwiły przejście władzy dyktatorom w Europie • scharakteryzować drogę Benita Mussoliniego do władzy • wymienić główne założenia doktryny faszystowskiej • podać główne cele polityki włoskiej po przejściu władzy przez faszystów • omówić politykę wewnętrzną faszystowskich Włoch • zinterpretować wypowiedź Gabriela d’Annunzio, o „ukradzionym (Włochom) zwycięstwie” • wyjaśnić, na czym polegał fenomen popularności i kultu Mussoliniego we Włoszech • przedstawić pozycję Kościoła katolickiego w państwie włoskim • scharakteryzować politykę faszystowskich Włoch względem Kościoła katolickiego • wyjaśnić, dlaczego faszystom zależało na tym, aby mieć wpływ na wychowanie dzieci i młodzieży • przedstawić rolę propagandy w państwie faszystowskim • wyjaśnić, w jakim celu służyła Mussoliniemu architektura • omówić, na czym polegał projekt stworzenia „nowego człowieka” w faszystowskich Włoszech
---	---------------------------------------	----------	--	---	--

<p>ZP – XL.3); XL.4) ZR – XXXIX.4); XL.1); XL.2)</p>	<p>Nazizm. Niemcy Hitlera (rozd. 35)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1919, 1920, 1923, 1925, 1926, 1929, 1933, 1934, 1935, 1938 • postacie: Adolfa Hitlera, Wilhelma II, Friedricha Eberta, Karla Liebknechta, Róży Luksemburg, Gustava Stresemanna, Walthera Rathenaua, Ericha Ludendorffa, Ernsta Röhmema, Josepha Goebbelsa, Paula von Hindenburga 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: bunt marynarzy w Kilonii, abdykacja, Socjaldemokratyczna Partia Niemiec (SPD), Związek Spartakusa, Freikorpsy, Republika Weimarska, rewizja traktatu wersalskiego, hiperinflacja, reforma walutowa, okupacja Zagłębia Ruhry, traktat w Locarno, Liga Narodów, Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotnicza (NSDAP), pucz w Monachium, <i>Mein Kampf</i>, Oddziały Szturmowe (SA), narodowy socjalizm, nazizm, rasistowska koncepcja, „nadludzie”, „rasa panów”, „przestrzeń życiowa”, antysemityzm, Reichstag, kanclerz, delegalizacja, III Rzesza, państwo totalitarne, Führer, noc długich noży, Oddziały Ochronne (SS), Hitlerjugend, Związek Niemieckich Dziewcząt, <i>gleichschaltung</i>, obozy koncentracyjne, Tajna Policja Państwowa – Gestapo, Główny Urząd Bezpieczeństwa Rzeszy, ustawy norymberskie, aryżacja, pogrom, „noc kryształowa”, propaganda, indoktrynacja • wpływ problemów gospodarczych Republiki Weimarskiej na wzrost popularności partii prawicowych • dlaczego okres sprawowania władzy kanclerskiej przez Gustava Stresemanna nazywano tłustymi latami 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację w Niemczech po Wielkiej Wojnie • ocenić politykę kanclerza Gustava Stresemanna • przedstawić drogę Adolfa Hitlera do władzy • omówić główne założenia ideologii nazistowskiej zawarte w <i>Mein Kampf</i> • wymienić cechy państw totalitarnego na przykładzie III Rzeszy • przedstawić model społeczeństwa i narodu, jaki propagowali naziści • wyjaśnić, w jakich okolicznościach Adolf Hitler doszedł do władzy • rozstrzygnąć, czy istnieje związek między wzrostem popularności NSDAP w Niemczech a kryzysem gospodarczym, oraz uzasadnić odpowiedź • rozstrzygnąć, czy słowa żyjącego w XIX w. Henricha Heinego: „Tam, gdzie pali się książki, w końcu będzie się palić ludzi” można uznać za prorocze, oraz uzasadnić odpowiedź • omówić wpływ partii nazistowskiej na życie społeczne w Niemczech • wyjaśnić, dlaczego naziści kładli duży nacisk na wychowanie dzieci i młodzieży w duchu narodowego socjalizmu • omówić politykę nazistów wobec Żydów • przedstawić rolę propagandy w działaniach nazistów
--	--	----------	---	---	--

				<ul style="list-style-type: none">• o czym świadczyło przystąpienie Niemiec do Ligi Narodów• na jakich działaniach włoskich faszystów wzorował się Hitler, organizując pucz w Monachium• jak Hitler wykorzystał politycznie podpalenie Reichstagu• przyczyny zorganizowania nocy długich noży	
--	--	--	--	--	--

ZP – XL.1); XL.5) ZR – XL.5)	Komunizm w ZSRS (rozdz. 36)	3	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1921, 1922, 1924, 1930, 1932–1933, 1934, 1935, 1936, 1937–1938, 23 VIII 1939 • postacie: Józefa Stalina, Lwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Gienricha Jagody, Nikołaja Jeżowa, Aleksieja Stachanowa, Wiaczesława Mołotowa, Iwana Majskiego, Aleksandra Sołżenicyna, Andrieja Wyszyńskiego, Siergieja Kirowa, Michała Tuchaczewskiego 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich (ZSRS), Rada Komisarzy Ludowych, Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików) – WKP(b), komunista, walka klasowa, Czeka – policja polityczna, Państwowy Zarząd Polityczny (GPU), Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych (NKWD), wielka czystka, procesy pokazowe, operacja polska, łagry, Gułag – Główny Zarząd Poprawczych Obozów, Archipelag Gułag, komunizm wojenny, dekret o ziemi, nacjonalizacja, Nowa Polityka Ekonomiczna (NEP), gospodarka komunistyczna, upaństwowienie środków produkcji, gospodarka planowa, ruch stachanowski, pieriedyszka, kolektywizacja rolnictwa, sowchozy, kołchozy, kułak, Wielki Głód, „człowiek sowiecki”, propaganda, inwigilacja, paszporty wewnętrzne, indoktrynacja ideologiczna, ateizacja społeczeństwa, socrealizm, kult jednostki, dwustronne układy, pakt Ribbentrop–Mołotow, układ o nieagresji, Kanał Białomorsko-Bałtycki • jaką rolę pełnił Gułag • pretekst, który posłużył Stalinowi do rozpoczęcia wielkiej czystki 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy polityki komunistów, które wskazują, że ZSRS był państwem totalitarnym • porównać politykę gospodarczą państwa radzieckiego w okresie komunizmu wojennego i NEP-u • wyjaśnić, dlaczego polityka gospodarcza ZSRS po dojściu Józefa Stalina do władzy spotykała się z negatywnym nastawieniem społeczeństwa • omówić politykę zagraniczną ZSRS • scharakteryzować ustrój ZSRS • opisać zmiany w życiu społecznym i gospodarczym w ZSRS w latach 1922–1939 • wyjaśnić, jaką rolę w ZSRS odgrywał kult Stalina • wyjaśnić, dlaczego Józef Stalin zwalczał Lwa Trockiego, oraz w jaki sposób go pokonał • wyjaśnić sposoby walki z konkurentami politycznymi, które stosował Stalin • ocenić działalność Feliksa Dzierżyńskiego w ZSRS • wyjaśnić cel i przedstawić rezultaty operacji polskiej • omówić politykę władz sowieckich wobec chłopów ukraińskich w latach 1932–1933 • porównać kult Stalina z kultem jednostki w faszystowskich Włoszech oraz w III Rzeszy • wymienić główne cechy socrealizmu • omówić politykę zagraniczną ZSRS wobec krajów sąsiadujących z nim od zachodu • wymienić postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow
------------------------------	-----------------------------	---	--	--	---

			<ul style="list-style-type: none">• cel, któremu służyły procesy pokazowe• czym charakteryzowała się gospodarka komunistyczna• dlaczego wielki nacisk kładziono na rozwój przemysłu ciężkiego, w tym zbrojeniowego• cele ruchu stachanowskiego• dlaczego kolektywizacja rolnictwa doprowadziła do śmierci milionów ludzi• przyczyny Wielkiego Głodu na Ukrainie• dlaczego władze ZSRS walczyły z Cerkwią prawosławną	
--	--	--	--	--

<p>ZP – XLV.1); XLV.2); XLV.3); XLV.4) ZR – XL.3); XL.4); XLV.1); XLV.2)</p>	<p>Na drodze do II wojny światowej (rozdz. 37)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1931, 1933, 1935, 1936, 1936–1939, 1937, III 1938, III 1939, IX 1938, 23 VIII 1939 • postacie: Czang Kaj-szeka, Mao Zedonga, Benito Mussoliniego, Adolfa Hitlera, cesarza Hirohito, Francisco Franco, António Salazara, Édouarda Daladiera, Neville’a Chamberlaina, Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, Konrada Henleina, Edvarda Beneša 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: cesarstwo Mandżukuo, Kuomintang, „zasada otwartych drzwi”, Wehrmacht, Linia Maginota, remilitaryzacja Nadrenii, oś Berlin–Rzym, pakt antykominternowski, oś Berlin–Rzym–Tokio, pakt stalowy, II Republika Hiszpańska, Front Ludowy, Brygady Międzynarodowe, Falanga Hiszpańska, wojna domowa, Guernica, piąta kolumna, dyktator, caudillo, Anschluss, konferencja w Monachium, Kraj Sudecki, układ monachijski, polityka appeasementu, rozbiór Czechosłowacji, Zaolzie, Protektorat Czech i Moraw, Słowacja, Ruś Zakarpacka, eksterytorialna autostrada, Wolne Miasto Gdańsk, niemiecko-sowiecki układ o nieagresji, pakt Ribbentrop–Mołotow, tajny protokół, upadek systemu wersalskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić ekspansję Japonii w Azji • przedstawić przyczyny i następstwa ataku Włoch na Etiopię • omówić konsekwencje konfliktu w Chinach i Etiopii dla ludności cywilnej • scharakteryzować ekspansywną politykę III Rzeszy w latach 30. XX w. • wyjaśnić, na czym polegała polityka appeasementu prowadzona przez mocarstwa zachodnie • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojny domowej w Hiszpanii • omówić międzynarodowy charakter wojny domowej w Hiszpanii • omówić symboliczne znaczenie obrazu Pabla Picassa <i>Guernica</i> • przedstawić, jak doszło do zaboru Austrii przez III Rzeszę • wymienić uczestników i przedstawić postanowienia konferencji w Monachium • wyjaśnić, jak doszło do rozbioru Czechosłowacji • omówić postanowienia zawarte w tajnym protokole paktu Ribbentrop–Mołotow • wymienić żądania III Rzeszy wysuwane pod adresem Polski • wskazać na mapie główne punkty zapalne europejskiej polityki w latach 1933–1939 • wymienić wydarzenia, które w drugiej połowie lat 30. mogły świadczyć o tym, że świat podąża w kierunku nowej wojny • omówić znaczenie osi Berlin–Rzym–Tokio dla polityki międzynarodowej
--	--	----------	---	--	--

	Nauka i kultura w dwudziestoleciu międzywojennym (rozdz. 38)	2	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1927, 1928, 1937 • postacie: Henry’ego Forda, Charlesa Lindbergha, Johna Logie’a Bairda, Fredericka Granta Bantina, Aleksandra Fleminga, Ludwika Hirszfelda, Alberta Einsteina, Irène Joliot-Curie, Jeana Frédérica Joliot-Curie, Waltera Gropiusa, Salvadora Dalego, Marcela Duchampa, Maxa Ernsta, Tamary Łempickiej, Zygmunta Freuda, Igora Strawińskiego, Beli Bartoka, George’a Gershwin, Siergieja Prokofiewa, Dymitra Szostakowicza, Siergieja Rachmaninowa, Tomasza Manna, Gerharta Hauptmanna, Jamesa Joyce’a, Samuela Becketta, Alberta Camusa, Jaroslava Haska, Ericha Marii Remarque’a, Bertolta Brechta, Władimira Majakowskiego, Izaaka Babla, Michaiła Bułhakowa, Borysa Pasternaka, Coco Chanel, Charlie Chaplina, Poli Negri, Freda Astaire’a, Greta Garbo, Marleny Dietrich, Shirley Temple, Clarka Gable’a 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: laicyzacja, konsumpcjonizm, kryzys wartości, relatywizm moralny, masowa produkcja, międzykontynentalne linie pasażerskie, transatlantyki, radar, zeppelin, sonary aktywne, elektryfikacja, hydroelektrownie, radioodbiorniki, telewizja, insulina, antybiotyk, penicylina, grupy krwi, przetaczanie krwi, teoria kwantowa, sztuczna promieniotwórczość, modernizm, Bauhaus, dadaizm, surrealizm, jazz, muzyka symfoniczna, kultura masowa, stolica mody, kino, komiksy, „Vogue”, kubizm, ekspresjonizm, futurizm, abstrakcjonizm, konstruktywizm, dadaizm, surrealizm, Wembley Cup • wpływ Wielkiej Wojny na kulturę • dlaczego lata 30. nazywano złotą erą zeppelinów • dlaczego jazz zdobył popularność • wpływ emancypacji kobiet na zmiany w modzie 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • omówić rozwój nowych środków transportu w dwudziestoleciu międzywojennym • wymienić główne osiągnięcia nauki i techniki w dwudziestoleciu międzywojennym • omówić wpływ rozwoju radia i telewizji na przekaz informacji w dwudziestoleciu międzywojennym • przedstawić zmiany, które zaszły w medycynie w dwudziestoleciu międzywojennym • omówić zmiany w modzie dwudziestolecia międzywojennego • przedstawić przemiany zachodzące w kinematografii w latach 20. i 30. XX w. • wyjaśnić, na czym polegał wpływ nowych technologii – fotografii i filmu – na rozwój sztuki awangardowej • wykazać związek między wydarzeniami z okresu dwudziestolecia międzywojennego a sztuką awangardową tych czasów • porównać sztukę nurtów awangardowych ze sztuką propagandową uprawianą w ZSRS i III Rzeszy • opisać wpływ kultury masowej na życie społeczne • wymienić nowe kierunki w sztuce dwudziestolecia międzywojennego i ich twórców • wymienić kierunek w architekturze, który dominował w dwudziestoleciu międzywojennym • opisać, jak zmieniał się krajobraz miast w okresie dwudziestolecia międzywojennego
--	--	---	---	---	--

	Wielka Wojna i okres międzywojenny – lekcja powtórzeniowa	1			
	Sprawdzian	1			

II Rzeczpospolita

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP –XLI.1); XLI.2); XLI.3) ZR – XLI.1) </p>	<p>Odrodzenie się Polski w 1918 r. (rozdz. 39)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1 XI 1918, 7 XI 1918, 10 XI 1918, 11 XI 1918, 17 XI 1918, 22 XI 1918, 27 XII 1918, I 1919 • postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Ignacego Daszyńskiego, Wojciecha Korfańskiego, Wincentego Witosa, Jędrzeja Moraczewskiego, Wandy Gertz, Marii Wittek, Aleksandry Szczerbińskiej (Piłsudskiej), Andrzeja Battaglii, Jerzego Bitschana, Antoniego Petrykiewicza, Franciszka Ratajczaka, gen. Józefa Dowbora-Muśnickiego, Herberta Hoovera • ojców i matki polskiej niepodległości • kompetencje Tymczasowego Naczelnika Państwa 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Rada Regencyjna, manifest, polskie ośrodki lokalnej władzy, Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego, Polska Komisja Likwidacyjna, Orłęta Lwowskie, Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej, pierwszy polski centralny ośrodek władzy, Tymczasowy Naczelnik Państwa, Komitet Narodowy Polski (KNP), dwuwładza, powstanie wielkopolskie, Naczelna Rada Ludowa, rząd koalicyjny • dlaczego Józef Piłsudski uznał, że mimo różnicy poglądów powinien porozumieć się z Romanem Dmowskim • dlaczego doszło do walk na terenie Galicji Wschodniej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich okolicznościach doszło do odrodzenia się państwa polskiego • opisać proces kształtowania się lokalnych ośrodków polskich władz przed 11 listopada 1918 r. • przedstawić proces powstawania polskich władz centralnych • ocenić rolę poszczególnych ugrupowań politycznych w procesie powstawania polskich władz centralnych • scharakteryzować udział Józefa Piłsudskiego w kształtowanie się niepodległego państwa polskiego • omówić rolę Orłąt Lwowskich w budowie polskiego patriotyzmu w dwudziestolecie międzywojennym • omówić wizję Polski opisaną w manifestie Tymczasowego Rządu Republiki Polskiej • wyjaśnić cel wysłania przez Józefa Piłsudskiego telegramu informującego o powstaniu państwa polskiego do państw ententy • wyjaśnić, dlaczego w skład rządu Moraczewskiego nie weszli przedstawiciele endecji • przedstawić program reform rządu Jędrzeja Moraczewskiego • omówić rolę Komitetu Narodowego Polskiego w procesie tworzenia się niepodległego państwa polskiego • wyjaśnić okoliczności wybuchu powstania wielkopolskiego
---	--	----------	---	--	--

					<ul style="list-style-type: none">• przedstawić przyczyny, przebieg i skutki powstania wielkopolskiego• omówić, w jaki sposób kultywowano pamięć o powstańcach wielkopolskich w II Rzeczypospolitej• wyjaśnić, jakie korzyści w polityce wewnętrznej i zagranicznej przyniosło objęcie funkcji premiera przez Ignacego Jana Paderewskiego
--	--	--	--	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XLI.2); XLI.3) ZR – XLI.1); XLI.4)</p>	<p>Kształtowanie się północno-zachodniej i południowej granicy Polski (rozdz. 40)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VIII 1919, II 1920, VII 1920, VIII 1920, III 1921, V–VII 1921 • postaci: gen. Józefa Hallera, Reginalda Towera, Wojciecha Korfantego, gen. Stanisława Szeptyckiego, Władysława Grabskiego • rezultaty plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu, Górnym Śląsku • przyczyny wybuchu powstań śląskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: traktat wersalski, Pomorze Wschodnie, zaślubiny z morzem, Wolne Miasto Gdańsk, Wysoki Komisarz Ligi Narodów, konwencja, plebiscyty, Warmia, Mazury, Powiśle, pierwsze powstanie śląskie, strajk, komisarz plebiscytowy, komisariaty plebiscytowe, drugie powstanie śląskie, wojska alianckie, rejencja opolska, Górny Śląsk, trzecie powstanie śląskie, bitwa o Górę św. Anny, Rada Ligi Narodów, pociągi pancerne, Księstwo Cieszyńskie, Rada Ambasadorów, Spisz, Orawa, konferencja w Spa • przyczyny różnicy w opiniach Francji i Wielkiej Brytanii na temat przyszłości Górnego Śląska po Wielkiej Wojnie • sytuację społeczno-gospodarczą na Górnym Śląsku • znaczenie Górnego Śląsku dla gospodarki polskiej i niemieckiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić proces kształtowania się granic między Polską a Niemcami i Czechosłowacją po Wielkiej Wojnie • scharakteryzować stanowisko Francji i Wielkiej Brytanii wobec terenów spornych między Polską i Niemcami na konferencji w Paryżu • przedstawić decyzje traktatu wersalskiego dotyczące granic Polski • wskazać na mapie obszary, na których, zgodnie z decyzjami traktatu wersalskiego miały się odbyć plebiscyty • wyjaśnić, dlaczego zorganizowano symboliczne zaślubiny Polski z morzem • wymienić prawa przysługujące Polsce i Polakom na terenie Wolnego Miasta Gdańska • przedstawić rolę Wysokich Komisarzy Ligi Narodów w Wolnym Mieście Gdańsku • omówić prawnoustrojową specyfikę Wolnego Miasta Gdańska • wyjaśnić, w jakiej sytuacji międzynarodowej znajdowała się Polska, gdy odbywał się plebiscyt na Warmii, Mazurach i Powiślu • omówić rezultat plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu • przedstawić potencjał militarny powstańców w trakcie pierwszego powstania śląskiego • scharakteryzować rolę wojsk państw ententy w czasie plebiscytu na Górnym Śląsku • wymienić przyczyny i konsekwencje trzech powstań śląskich • wskazać na mapie zasięg działań zbrojnych w czasie trzech powstań śląskich
--	---	----------	---	--	---

				<ul style="list-style-type: none"> • ocenić skuteczność działań polskich władz państwowych w sprawie plebiscytów na Warmii, Mazurach, Powiślu i Górnym Śląsku • przedstawić rolę Wojciecha Korfanteo w działaniach mających na celu przyłączenie do Polski Górnego Śląska • omówić wyniki plebiscytu na Górnym Śląsku i decyzje Rady Ligi Narodów o podziale Górnego Śląska • wskazać na mapie przebieg granicy polsko-niemieckiej na Górnym Śląsku • ocenić wpływ powstań śląskich na przebieg granicy z Niemcami • wyjaśnić, dlaczego Rada Ambasadorów podjęła decyzję o nieprzeprowadzeniu plebiscytu na terenie Śląska Cieszyńskiego i jak ta decyzja wpłynęła na stosunki Polski z Czechosłowacją
--	--	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);"> ZP – XLI.4); XLI.5) ZR – XLI.2); XLI.3); XLI.4) </p>	<p> Walka o wschodnią granicę Polski (rozdz. 41) </p>	<p>2</p>	<p> Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: XI 1918, IV 1920, 13–25 VIII 1920, X 1920, III 1921, 1922 • postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, Symona Petlury, Siemiona Budionnego, Michaiła Tuchaczewskiego, George’a Curzona, Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Tadeusza Rozwadowskiego, Czesława Mączyńskiego, Maxime’a Weyganda, Lucjana Żeligowskiego, Józefa Hallera, Ignacego Skorupki </p>	<p> Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, linia Dmowskiego, Naczelna Komenda Obrony Lwowa, Ukraińska Republika Ludowa (URL), Zachodnioukraińska Republika Ludowa (ZURL), Rosja bolszewicka, antyrosyjskie przedmurze, wyprawa kijowska, Tymczasowy komitet Rewolucyjny Polski, linia Curzona, wojna ojczyzniana, Bitwa Warszawska, Cud nad Wisłą, Armia Ochotnicza, „państwo znikąd”, obrona Zadwórze – polskie Termopile, 18 najważniejszych bitew w dziejach świata, pokój ryski, ład wersalsko-ryski, „bunt” Żeligowskiego • dlaczego Bitwa Warszawska została nazwana przez endecję „cudem nad Wisłą” • dlaczego obrona Zadwórze nazywana jest polskimi Termopilami </p>	<p> Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • omówić koncepcje odbudowy państwa polskiego – inkorporacyjną i federacyjną • opisać przebieg wojny polsko-bolszewickiej • wyjaśnić przyczyny i skutki „buntu Żeligowskiego” • scharakteryzować proces formowania wschodniej granicy II Rzeczypospolitej • wyjaśnić, jaką rolę w relacjach polsko-ukraińskich odegrał pakt Piłsudski–Petlura • wyjaśnić, za jakie zasługi miasto Lwów zostało odznaczone Krzyżem Virtuti Militari • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Piłsudski dążył do zdobycia Wilna z osobistych pobudek, oraz uzasadnij odpowiedź • wyjaśnić znaczenie wyprawy kijowskiej dla przebiegu wojny polsko-bolszewickiej • wyjaśnić, w jakim celu utworzono Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski w Białymstoku • wskazać na mapie przebieg tzw. linii Curzona i wyjaśnić, jak została wytyczona ta linia • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że Bitwa Warszawska była jedną z najważniejszych bitew w dziejach Europy, oraz uzasadnić odpowiedź • omówić postanowienia traktatu ryskiego • wyjaśnić, dlaczego część polskich elit politycznych uważała, że podpisanie traktatu ryskiego było porażką polskiej dyplomacji • wskazać na mapie przebieg granicy wschodniej II Rzeczypospolitej ustalonej na mocy traktatu ryskiego </p>
--	---	----------	---	---	--

					<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich okolicznościach została przyłączona do Polski Wileńszczyzna • wyjaśnić, jaki wpływ na relacje polsko-litewskie wywarły działania gen. Lucjana Żeligowskiego • scharakteryzować ostateczny przebieg granic II Rzeczypospolitej (stan z 1922 r.) • wymienić państwa, z którymi graniczyła II Rzeczypospolita i wyjaśnić, z którymi z nich Polska miała przyjazne stosunki • wyjaśnić, jak postawa księdza Ignacego Skorupki wpłynęła na polskich żołnierzy w czasie bitwy pod Ossowem
--	--	--	--	--	--

<p style="text-align: center;">ZP – XLII.1); XLII.3); XLII.5); XLII.6) ZR – XLII.2)</p>	<p>Kształtowanie się ustroju II Rzeczypospolitej (rozdz. 42)</p>	<p style="text-align: center;">3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1918, 26 I 1919, 20 II 1919, 17 III 1921, 9 XII 1922, 16 XII 1922, V 1923 • postacie: Józefa Piłsudskiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Ireny Kosmowskiej, Zofii Moraczewskiej, Gabrieli Balickiej, Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego, Władysława Grabskiego, Wincentego Witosa, Maurycyego Zamoyskiego, Eligiusza Niewiadomskiego, Władysława Sikorskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Sejm Ustawodawczy, Tymczasowy Naczelnik Państwa, ordynacja wyborcza, wybory pięcioprzymiotnikowe: równe, powszechne, tajne, proporcjonalne, bezpośrednie, prawa wyborcze kobiet, mandat poselski, Naczelnik Państwa, jednoizbowy sejm, mała konstytucja, Komisja Konstytucyjna, Zgromadzenie Narodowe, marszałek Polski, konstytucja marcowa, władza ustawodawcza, władza wykonawcza, władza sądownicza, prezydent, sejm, senat, kadencja, inicjatywa ustawodawcza, projekty ustaw, odpowiedzialność parlamentarna, wotum nieufności, Stronictwo Chrześcijańsko-Narodowe (chadecja), blok polityczny, Chrześcijański Związek Jedności Narodowej (Chjena), PSL-Piast, PPS, PSL-Wyzwolenie, Związek Proletariatu Miast i Wsi, zaprzysiężenie, mord polityczny, pakt lanckoroński, rząd Chjeno-Piasta, rząd fachowców, reforma skarbową i walutową • dlaczego Józef Piłsudski nie chciał kandydować na stanowisko prezydenta Rzeczypospolitej • przyczyny ataków politycznych na Gabriela Narutowicza 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na jakich zasadach opierał się ustrój II Rzeczypospolitej w pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości • omówić znaczenie małej konstytucji dla ustroju II Rzeczypospolitej • omówić ordynację wyborczą do Sejmu Ustawodawczego • wymienić uprawnienia, które przysługiwały Naczelnikowi Państwa • porównać kompetencje Tymczasowego Naczelnika Państwa i Naczelnika Państwa • wyjaśnić, jakie kwestie wywoływały najwięcej sporów w trakcie pracy Komisji Konstytucyjnej • ocenić rezultaty pracy Sejmu Ustawodawczego, uwzględniając problemy, z jakimi musiał się borykać • przedstawić założenia ustrojowe państwa polskiego w świetle konstytucji marcowej • wymień najważniejsze prawa i obowiązki obywateli II Rzeczypospolitej zapisane w konstytucji marcowej • wymienić najważniejsze partie i ugrupowania kandydujące do sejmu w listopadzie 1922 r. i scharakteryzować ich programy • scharakteryzować życie parlamentarne II Rzeczypospolitej w pierwszych latach jej istnienia • wyjaśnić okoliczności, w których został zamordowany pierwszy prezydent Rzeczypospolitej Gabriel Narutowicz • zająć stanowisko w dyskusji: „Kto ponosi odpowiedzialność za zamordowanie
---	--	--------------------------------------	---	---	---

					<p>pierwszego prezydenta Rzeczypospolitej Gabriela Narutowicza?”</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie czynniki wpłynęły na wybór Stanisława Wojciechowskiego na prezydenta • wyjaśnić cel zawarcia paktu lanckorońskiego • wyjaśnić, dlaczego rząd Chjeno-Piasta podał się do dymisji • wyjaśnić zadania, które stanęły przed rządem fachowców powołanym w 1924 r. • scharakteryzować rolę polskich posłanków w sejmie w latach 1919–1924
--	--	--	--	--	--

	<p>Przewrót majowy 1926 r. i rządy sanacji (rozdz. 43)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XI 1925, 12–15 V 1926, VIII 1926, 1930, 23 IV 1935, 12 V 1935, 1936, 1937 • postacie: Józefa Piłsudskiego, gen. Lucjana Żeligowskiego, Wincentego Witosa, Stanisława Wojciechowskiego, gen. Józefa Malczewskiego, gen. Tadeusza Rozwadowskiego, marszałka sejmu Macieja Rataja, Kazimierza Bartla, Ignacego Mościckiego, Walerego Sławka, Romana Dmowskiego, gen. Włodzimierza Zagórskiego, gen. Tadeusza Rozwadowskiego, Kazimierza Bagińskiego, Adama Ciołkosza, Hermana Liebermana, Wojciecha Korfantego, Bronisława Pierackiego, arcybiskupa Adama Stefana Sapiehy, gen. Edwarda Rydza-Śmigłego, płk. Adama Koca, Bolesława Piaseckiego, Ignacego Jana Paderewskiego, Józefa Hallera, Kazimierza Świtalskiego, Pawła Popieła 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kryzys demokracji parlamentarnej, piłsudczycy, partyjniactwo, zamach stanu, przewrót majowy, bratobójcza walka, rząd koalicji Chjeno-Piasta, zamaskowana dyktatura, nowela sierpniowa, Generalny Inspektorat Sił Zbrojnych (GISZ), sanacja – nieformalny obóz polityczny, obóz belwederski, opozycja, Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (BBWR), pułkownicy, Centrolew, proces brzeski, emigracja, wybory brzeskie, brutalizacja życia politycznego, fałszerstwa wyborcze, „cuda nad urną”, bezwzględna większość, Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), obóz odosobnienia dla więźniów politycznych w Berezie Kartuskiej, legalizacja rządów autokratycznych, reelekcja prezydenta Mościckiego, konstytucja kwietniowa, odpowiedzialność przed Bogiem i historią, cenzura prewencyjna, dekompozycja obozu piłsudczyków, Obóz Zjednoczenia Narodowego – tzw. Ozon, Obóz Wielkiej Polski (OWP), Stronnictwo Narodowe (SN), Obóz Narodowo-Radykalny (ONR), delegalizacja, Falanga, Front 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przyczyny wycofania się Józefa Piłsudskiego z życia politycznego • rozstrzygnąć, czy słuszne jest stwierdzenie, że wycofując się z życia politycznego i armii, Piłsudski zyskał większe możliwości krytyki posunięć rządu • wymienić przyczyny przewrotu majowego • wyjaśnić, przed jakimi dylematami stawała strona rządowa oraz piłsudczycy w trakcie przewrotu majowego • wyjaśnić, w jaki celu Piłsudski wskazał Ignacego Mościckiego jako kandydata na prezydenta • omówić politykę wewnętrzną obozu sanacji po przewrocie majowym • wymienić postanowienia zawarte w noweli sierpniowej • wymienić partie, które utworzyły Centrolew • wskazać działania sanacji, które podczas wyborów brzeskich świadczyły o autorytarnym charakterze władzy w Polsce • ocenić postępowanie obozu sanacyjnego w przededniu wyborów brzeskich w świetle norm demokratycznego państwa prawa • przedstawić ustrój Rzeczypospolitej w świetle konstytucji kwietniowej • porównać ustrój Polski w świetle konstytucji marcowej i kwietniowej • wyjaśnić, dlaczego serce marszałka Piłsudskiego zostało pochowane w Wilnie • zabrać głos w dyskusji: „Józef Piłsudski – wzór cnót patriotycznych, genialny wódz i mąż stanu czy bezwzględny autokrata?”
--	--	----------	---	--	--

			<p>Morges, Stronictwo Ludowe (SL), Stronictwo Pracy (SP), Komunistyczna Partia Polski, kryzys wawelski</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego PPS poparła przewrót majowy • dlaczego Wincenty Witos i Wojciech Korfanty udali się na emigrację 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować dekompozycję obozu sanacji po śmierci Piłsudskiego • omówić proces konsolidacji opozycji w latach 30. XX w.
--	--	--	---	---

<p style="text-align: center;">ZP – XLII.6 ZR – XLII.3); XLII.4)</p>	<p>Polska polityka zagraniczna (rozdz. 44)</p>	<p style="text-align: center;">2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1921, 1925, 1928, 1929, 1932, 1933, 1934, 1938, 5 V 1939 • postacie: Józefa Piłsudskiego, Aleksandra Skrzyńskiego, Józefa Becka, Joachima von Ribbentropa 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „bękart traktatu wersalskiego”, państwo sezonowe, jawna deklaracja o przyjaźni, tajny układ polityczny, konwencja wojskowa, składnica broni, placówka wojskowa, strategia defensywna, koncepcja międzymorza, Zaolzie, dwustronny pakt polityczny i wojskowy, sygnatariusze, zamrożone relacje, Liga Morska i Kolonialna, traktat w Locarno, gwarancja nienaruszalności granic, umowa o rozstrzygnięciu zatargów granicznych na drodze pokojowej, wojna celna, pakt Brianda–Kellogga, protokół Litwinowa, polityka równowagi, polityka równych odległości, pakt o nieagresji z ZSRS, pakt czterech, rewizjonistyczne plany Niemiec, wojna prewencyjna, polsko-niemiecka deklaracja o niestosowaniu przemocy, ultimatum, polsko-brytyjski układ sojuszniczy, parafowanie, „korytarz”, wypowiedzenie deklaracji o niestosowaniu przemocy, żądania niemieckie • cel koncepcji międzymorza i przyczynę niepowodzenia jej realizacji • dlaczego sytuacja polskiej mniejszości narodowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować międzynarodową pozycję Polski po Wielkiej Wojnie • wyjaśnić, czym była koncepcja międzymorza • omówić politykę zagraniczną Polski wobec sąsiadów • przedstawić główne sojusze polityczne II Rzeczypospolitej • przedstawić znaczenie Rumunii w polityce zagranicznej Polski • omówić politykę zagraniczną Polski w czasie pełnienia urzędu ministra spraw zagranicznych przez Aleksandra Skrzyńskiego • przedstawić cele Ligi Morskiej i Kolonialnej • omówić działania polskiej dyplomacji w dwudziestoleciu międzywojennym mające na celu utrzymanie pokoju w Europie • wyjaśnić, czym była polityka równowagi i równych odległości • wymienić główne postanowienia paktu o nieagresji między Polską a ZSRS • omówić założenia polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy • rozstrzygnąć, czy pakt o nieagresji z 1932 i deklaracja o niestosowaniu przemocy z 1934 r. były realizacją polityki równowagi i równych odległości, oraz uzasadnić odpowiedź • ocenić decyzję polskiego rządu o zajęciu Zaolzia w 1938 r. • ocenić, czy wystąpienie Józefa Becka w sejmie 5 V 1939 r. było sukcesem czy porażką jego działań dyplomatycznych
--	--	--------------------------------------	--	--	--

			<p>w Niemczech komplikowała stosunki polsko-niemieckie</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczynę zmiany postawy Berlina wobec Polski w 1933 r. • dlaczego Józef Beck zaprotestował przeciwko paktowi czterech • wyrazem jakich polskich ambicji politycznych było powstanie Ligi Morskiej i Kolonialnej • dlaczego francuska strategia defensywna wobec Niemiec wpływała na stosunki polsko-francuskie 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić politykę zagraniczną w dwudziestoleciu międzywojennym, wskazując jej sukcesy i porażki • przedstawić relacje polsko-francuskie w dwudziestoleciu międzywojennym • wymienić żądania niemieckie wobec Polski
--	--	--	---	---

<p>ZP – XLIII.1); XLIII.2); XLIII.3); XLIII.4); XLIII.5) ZR – XLIII.1); XLIII.2); XLIII.3); XLIII.4); XLIII.5) XLIII.4)</p>	<p>Gospodarka i społeczeństwo II Rzeczypospolitej (rozdz. 45)</p>	<p>3</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1922, 1924, 1925, 1926–1933, 1928, 1937–1939 • postacie: Władysława Grabskiego, Tadeusza Wendę, Eugeniusza Kwiatkowskiego, Andrzeja Szeptyckiego, Stanisława Szeptyckiego, Henryka Józewskiego, Tadeusza Hołówko, Bronisława Pierackiego, Wasyla Mudrego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: reforma skarbowa, reforma walutowa, złoty polski, marka polska, hiperinflacja, zrównoważenie budżetu, stabilność waluty, Polska A, Polska B, port w Gdyni, oceaniczna linia pasażerska, magistrała węglowa, tabor kolejowy, lukstorpada, Polskie Koleje Państwowe, Polskie Linie Lotnicze LOT, wojna celna z Niemcami, zacofanie kultury rolnej, przeludnienie wsi, głód ziemi, reforma rolna, struktura zatrudnienia, urbanizacja, ogólnoświatowy kryzys gospodarczy, bezrobocie, zadłużenie państwa, deflacja, strajk chłopski, zapomogi, 4-letni plan inwestycyjny, 15-letni plan rozbudowy Polski, Centralny Okręg Przemysłowy (COP), widły rzek Wisły i Sanu, mniejszości narodowe, państwo wielonarodowe, Światowe Zjazdy Polaków, Światowy Związek Polaków z Zagranicy (Światpol), operacja polska NKWD, Polonia, jidysz, syjoniści, Bund, nastroje antysemitki, getto ławkowe, <i>numerus clausus</i>, Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), pacyfikacja ukraińskich wsi • przyczyny lokalizacji COP 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić problemy gospodarcze i społeczne, które były spuścizną zaborów i rezultatem Wielkiej Wojny oraz wojny z bolszewikami • przedstawić główne problemy gospodarcze Polski w latach 1918–1939 • wyjaśnić, dlaczego umownie kraj dzielono na Polskę A i Polskę B oraz wskazać granicę między tymi strefami • wyjaśnić, dlaczego sejm przyznał nadzwyczajne uprawnienia rządowi kierowanemu przez Władysława Grabskiego • rozstrzygnąć, czy słusznie złoty polski uznano za jedną z najbardziej stabilnych walut międzywojennej Europy, oraz odpowiedź uzasadnić • wyjaśnić, dlaczego budowa portu w Gdyni była dla Polski koniecznością • omówić rozwój transportu w II Rzeczypospolitej • omówić przebieg wielkiego kryzysu gospodarczego w Polsce • omówić zasady reformy rolnej z 1925 r. • opisać działania państwa służące walce z wielkim kryzysem gospodarczym • omówić etapy planu 15-letniego • wskazać na mapie obszar COP oraz ośrodki przemysłowe powstałe w jego granicach • wymienić gałęzie przemysłu rozwijane w II Rzeczypospolitej po 1935 r. • omówić strukturę narodowościową II Rzeczypospolitej • omówić sytuację społeczności żydowskiej w Polsce w dwudziestoleciu międzywojennym
---	---	----------	---	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> • dlaczego w ramach COP rozwijano przemysł zbrojeniowy • dlaczego wielki kryzys gospodarczy trwał w Polsce dłużej niż w Europie Zachodniej 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić zróżnicowanie poziomu urbanizacji na obszarze Polski i omówić jego przyczyny • wyjaśnić, w jakim celu organizowano światowe Zjazdy Polaków • przedstawić na przykładzie rodziny Szeptyckich skomplikowaną sytuację rodów wielowyznaniowych • omówić reformy i inwestycje gospodarcze podejmowane przez państwo polskie w okresie dwudziestolecia międzywojennego • scharakteryzować strukturę społeczną II Rzeczypospolitej • ocenić politykę gospodarczą i społeczną władz II Rzeczypospolitej • opisać pozycję mniejszości narodowych w społeczeństwie polskim na przykładzie Żydów i Ukraińców • wyjaśnić, jakie znaczenie dla polskiej gospodarki miały działania Władysława Grabskiego i Eugeniusza Kwiatkowskiego
--	--	--	---	---

ZP – XLIV.1); XLIV.2) ZR – XLIV.1); XLIV.2); XLIV.3)	Nauka i kultura II Rzeczypospolitej (rozdz. 46)	2	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1924, 1927, 1928, 1932, 1935 • postaci: Janusza Jędrzejewicza, Stanisława Pigonia, Władysława Konopczyńskiego, Tadeusza Kotarbińskiego, Władysława Tatarkiewicza, Stefana Banacha, Hugona Steinhausa, Stanisława Mazura, Stanisława Ulama, Mariana Rejewskiego, Henryka Zygałskiego, Jerzego Różyckiego, Rudolfa Weigla, Jana Kiepury, Leona Chwistka, Tadeusza Makowskiego, Jana Cybisa, Zygmunta Waliszewskiego, Władysława Strzemińskiego, Henryka Stażewskiego, Mai Berezowskiej, Franciszka Xawerego Dunikowskiego, Władysława Stanisława Reymonta, Stanisława Ignacego Witkiewicza, Stefana Żeromskiego, Emila Zegadłowicza, Tadeusza Dołęgi-Mostowicza, Melchiora Wańkowicza, Marii Dąbrowskiej, Jarosława Iwaszkiewicza, Kazimierza Wierzyńskiego, Antoniego Słonimskiego, 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: analfabetyzm, obowiązkowa bezpłatna szkoła powszechna, szkoły dwujęzyczne, reforma jędrzejewiczowska, trójstopniowość nauczania, Akademia Górnicza, Szkoła Główna Handlowa, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, lwowska szkoła matematyczna, kryptolog, Enigma, tyfus plamisty, Instytut Radowy w Warszawie, międzynarodowe konkursy pianistyczne im. Fryderyka Chopina, międzynarodowe konkursy skrzypcowe im. Henryka Wieniawskiego, kubizm, kapiści, koloryzm, ekspresjonizm, malarstwo abstrakcyjne, modernizm, wieżowiec Prudential, Literacka Nagroda Nobla, Skamander, „Rycerz Niepokalanej”, ekranizacja powieści, radio, Polski Komitet Igrzysk Olimpijskich, Makabi • rozumie przyczyny zróżnicowania poziomu analfabetyzmu w Polsce dwudziestolecia międzywojennego 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić poziom alfabetyzacji polskiego społeczeństwa w dwudziestolecium międzywojennym • scharakteryzować system edukacji w Polsce w latach 1918–1939 • omówić reformę jędrzejewiczowską • wyjaśnić cel tworzenia szkół dwujęzycznych • wymienić uczelnie wyższe w II Rzeczypospolitej • wymienić twórców lwowskiej szkoły matematycznej • omówić osiągnięcia medyczne Rudolfa Weigla • wyjaśnić, jaki wkład w otwarcie Instytutu Radowego w Warszawie miała Maria Skłodowska-Curie • wyjaśnić cel organizowania międzynarodowych konkursów pianistycznych i skrzypcowych • scharakteryzować główne nurty w literaturze polskiej dwudziestolecia międzywojennego i jej reprezentantów • wymienić kierunki w sztuce polskiej okresu dwudziestolecia międzywojennego i ich przedstawicieli • podać przykłady polskiego modernizmu w architekturze • omówić rozwój polskiej kinematografii w dwudziestolecium międzywojennym • ocenić osiągnięcia polskich sportowców okresu dwudziestolecia międzywojennego • przedstawić wpływ mniejszości narodowych na rozwój polskiej kultury
--	---	---	--	--	--

			<p>Juliana Tuwima, Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, Kazimiery Iłakowiczówny, Brunona Schulza, Witolda Gombrowicza, Czesława Miłosza, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Bolesława Leśmiana, Grażyny Bacewicz, Aleksandra Zelwerowicza, Ireny Solskiej, Tadeusza Boya-Żeleńskiego, Adolfa Dymy, Maksymiliana Marii Kolbego, Jadwigi Smosarskiej, Hanki Ordonówny, Eugeniusza Bodo, Haliny Konopackiej, Janusza Kusocińskiego, Stanisławy Walasiewiczówny, Stanisława Marusarza, Józefa Klotza</p>		<ul style="list-style-type: none"> • omówić rozwój kultury popularnej w dwudziestoleciu międzywojennym
	II Rzeczpospolita – lekcja powtórzeniowa	1			
	Sprawdzian	1			